

KURIERO INTERNACIONA

ISSN 2429 - 2699

Nedependanta revuo trimestral

N° 1/2016

Deauville ne renuncas la publika festi

Misterioza Kelti

Ukrainian urbo (da Robert Pontnau)

KURIERO INTERNACIONA N° 1 – januaro – marto 2016

REDAKTERO

Jean Martignon

12,rue Maurice Utrillo, F-91600 Savigny sur Orge, Francia - France

e-adresi : jean-claude.martignon@orange.fr e

martignon.jean@wanadoo.fr

KURIERO INTERNACIONA publikigesas ye singla trimestro e la yarala abono esas 10 euri.

*L'Ido respondas la advoko di
mondo qua perdis sua centro, la
koncio di lua spirituala
konekteso, e l'etikala valoraji
di personala diciplino e sociala
responsiveso. Karl Schlotterberg*

*La traduko esas la principio ipsa
qua justifikas la posibleso e
l'existo di lingui auxiliar.*

Umberto ECO

VORTO DAL REDAKTERO

Me havas granda tardeso relate la dato indikata da me sur ica butelino. Me pensis povar kompensar mea tardeso per publikigar plu frue mea butelino kam antee, ma me havis ne-expektita problemi kun mea komputatoro. Me mustis komprar altra komputatoro. Pose, me havis prisanesa problemi. Fine, kande on interruptes pri laboro, en la sequanta tempo onu ne plus deziras itere laborar rapide, ma repozar e dormetar. Nun, me rikomencas mea laboro por KURIERO INTERNACIONA. Komence, me intencis supresar monati por rajuntar la vera dato, ma pos reflekti me rezolvis mantenar la sequantajo kustumala di la dati. Kande me havos un yaro tardeso, lo esos plu simpla e min problematra transirar un yaro ed itere koincidar kun la justa tempo.

La preirinta numero esis tre milit-aludanta. Nun, fine dil monato julio 2016, malgre ke nula milito deklaresis oficale da Stato, la nuna eventi en Europa (precipue Francia e Germania) koncieskas me, ke niaepoke ni travivas itere milito e ke ni esas dum milito-tempo, forsan tre diferanta de la du preirinta mondo-militi, ma forsan plu danjeroza, nam nia civilizuro occidental minacesas per nihiligo (ico ne esis la kazo lor la preirinta militi) e nia populi Europana minacesas per gentocido. Yes, me ne kredas exajerar. La guvernerii occidentala esas tre kulpoza pri ta situaciono e la skopo vizata da li esas ne-intelektebla por

la simpla civitani, nam li semblas plu favoroza a l'enemikaro kam al populi direktata da li. Me deziras ne skribar plu multe pri co, ma me ne esas serena pri la singladia vivo trairota da ni dum la venonta monati, o, mem, yari. Me preferas ne pensar pri ca omno dum redaktar ca buletino. Existas plu interesanta temi pritraktota kam milito ed on povas revar ed eskapar per la penso. Me probos laborar en ta sinso.

Sincere via. JM :::- :::

INFORMO PRILINGUA

Nia pasinta samideano Andreas Juste, quankam tre fervoroz L.I.-ano, anke interesesis pri Interlingua. Me imitas lu, e, multarelante, me havas opinioni simila a le lua pri la linguo. Lu uzis nerare la sufixo – mente, quan il adjuntis – quale Interlingua – por adverbigar adjektivo. Dum longa tempo, me opinionis ke ico esis absurdia fantazio, til la tempo kande me pronuncis frazo en Interlingua kun ca sufixo e me konstatis ke ico adjuntis tre bela sonoreso e muzikaleso a la linguo quale por la romanida lingui dil Sudo (Hispana, Italiana). Me do rezolvis adoptar tempope ca sufixo en mea uzado personal e quale por la adjektivi kelkafoye me supresas la dezinenco – a kande ico ne produktas problemo pri la pronunco, e.g. klarmente apud klaramente. Anke Interlingua uzas (quale mea linguo matral) la formo : va + infinitivo por indikar quika o balda futuro. Ico ne existas til nun en la L.I. di la Delegaciono, do quale s-ro Juste, me rezolvis adoptar ol kande ico povas esar utila.

Pluse, same kam s-ro Juste me opinionas ke la sufixo – isim povas kelkafoye uzesar por insistar pri la intenseso dil adjektivi, exemple : « Me vidas belissima floro », konkurencante « Me vidas belega floro ». Ma ico nur por adjektivi e ne por substantivi. Anke por trovar eventuale alternativa vorti (sinonimi) me pruntos eventualmente vorti di Interlingua, ma rarmente e kun prudenteso.

Kompreneble, me propozas ico al imito dal Interlinguisti, ma nule intencas bataliar por impozar lo. Se la L.I.-ani adoptos co, lore lia uzado sancionos ica formi. Se no, olci duros esar mea personala ‘idiolekto’.

LISTO DE UTILA VORTI

‘acetabulo’ : Surfaco artikal dil iliaka osto. Vorto trovebla en la DEFIRS lingui.

achento : stranjera, regionala o sociala aparta pronunco e frazo-melodio di ula linguo. (vorto recente oficaligita da la Lingual Komitato dil ULI)

‘adenomo’ : adenomo esas nenociva tumoro povante afektar glando o mukozo.

‘afordar’ : havar la moyeno agar por. Permisar a su ulo (pro ke on havas la moyeno agar tale).

‘ambiento’ : la naturala medio cirkondanta onu.

‘analfabeto’ : persono qua savas nek lektar nek skribar (DFIS).

‘apropo’ : parolante pri ca temo, aludante ico. Vorto trovebla en diversa Europana lingui, precipue la Franca e la Germana.

‘arpento’ : arpento esas mezurunajo en diversa landi valoranta de 34 til 51 ari.

‘autostrado’ : automobilal voyo kontenanta du chosei havanta unika direcione e konceptita por trafiko rapida e grandaquanta. (vorto venanta de la Italiana e sat bone komprenata internacione).

« bungalow » : Vorto de Indiana origino trovebla en omna DEFIRS-lingui ed, ecepte la Rusa, kun la sama ortografio. Ol signifikas domo havanta nur un etajo e vizanta habitesar nur da un familio.

‘cervezo’ : antiqua biro.

‘detektar’ : revelar ulo tillore neperceptata. Ni havas la vorto detektivo en Ido

‘diglosio’ : Stando di homala grupo e di persono uzanta du lingui de sociala-kulturala niveli diferanta. E.g. la diglosio* dil Arabi qui praktikas la literaturala Araba idiomo e la parolata dialekti.

‘diskoteko’ : nokto-klubo (E.F.)

diskriminacar : traktar ulu od homala grupo neyuste. (vorto nun oficaligita)

‘dolabro’ : Hakilo havanta kurta tenilo uzata kom armo o kom laborilo. Vorto venanta de la Latina : dolabra.(France, Angle e Germane : doloire).

‘domotiko’ : totajo dil moderna tekniki e di informatiko posibligante kontrolar la sistemi di la domo e vizas solvar la problemi e sekurigar la komforto dil konstrukturi ed hemi. (Italiana, Hispana, Franca). En la Angla la vorto esas : « home automation ».

‘«dorftrottel»’ : Germana vorto signifikanta : neinteligenta vilajano.

,drono’ : mikra aervehilo senpilotista.

ekosistemo [Ekol.] Sencese interrelatanta ensemblo de ‘biocenozo’ e biotopo [A. ecosystem l F écosystème l G Ökosystem l H ecosistema l R ekosistyema].

eskalatoro : Mashinala eskalero ek movanta gradi, por transportar personi adsupre ed adinfre inter diferanta etaji o niveli, precipue en granda butiki, aeroportui, subtera fervoyala stacioni, edc [AF escalator l H escalera mecanica, escalera automatica l R escalator].

etno : populo, gento (veninta de la Greka ethnos). En Ido, ni havas la vorti etnologio ed etnografio. La Linguala Komitato adoptis la formo : etnio, ma ol esas deskonsilinda pro ke ol enduktas nenecese neregulozeso quoniam ni havas la vorti supre aludita. Do, la formo : etno esas preferinda e plu reguloza.

euro : [Ekon.] Pekunial unajo dil Uniono Europana () € : la abonpreco di Progreso kustas 10 euri.

faxar (tr.) Sendar texto od altra dokumento per sistemo elektronikal uzanta telefon-lineo : faxez a me la raporto [A to fax l F faxer l G faxen l H enviar por fax l It. Faxare l R faks]. faxilo. Aparato uzata por faxar ulo.

festivalo : internaciona o naciona renkontri ube diversa landi prizentas lia maxim bona produkturi artala (precipue muziko e cinemo).

flashar (ntr.) Emisar forta instantala lumo-radii [A. F. H. I.]

fonemo [Ling.] La maxim mikra fonologial unajo [A. F. G. H .I. R.]

fonologio [Ling.] Fako di la linguistiko qua studias la fonemi, t.e. la foni di ula linguo qui esas kapabla transmisar distigi di la signifiki [A. F. G. H. I. R.]

‘fotono’ : Partikulo ek maso e kargajo nula, olqua esas asociata a radiado lumoza od elektromagnetala.

‘gaela’ : La Gaeli esis Kelta populo parolanta Kelta linguo.

‘gaga’ : senila ed/od imbecila.

‘«ghee»’ : klarigita butro uzita por la Indiana koquarto.

“”globetrotter””: aventurema voyajanto qua trairas la mondo. (Angla vorto)

‘gombo’ : (Abelmoschus esculentus) anke nomizita “okra” esas legumo e kondimento. Ol manjesas en India, nord-Afrika, Proxim-Oriento e sud-Usa.

‘ideogrammo’ : en certena skribarti ol esas signo qua reprezentas litero o vorto.

‘idolekto’ : Maniero partikulara parolar propra a un persono.

‘infrastrukturo’ : Totajo del produktera forci e del produkto-relati qui konstitucas la materiala fundamento dil socio.

‘interludo’ : Inter du spektakli, che teatreyo o cinemo, od inter du emisi che-televizione, kurtatempe duranta komedieti ed/od amuzivi. (E.F.I.)

‘«jaggery»’ : «jaggery» qua anke skribetas «jaggeree” esas nerafinita sukro preparita per varmigar palmo-siropo. Ol uzesas por koquar dishi en la Indiana sub-kontinento (India, Sri Lanka, Pakistan).

‘judo’ : Kombat-arto de Japoniana origino.

‘kalceo’ : sinonimo di shuo. (vorto de latina origino)

‘kataristo’ : La kataristi esis hereziani precipue trovebla en sud-Francia e qui kombatesis energioze dal katolika Eklezio dum la XIIIma jarcento per kruc-milito durinta dum preske kinadek yari.

'kindo' : homala ento de la nasko til la adoleco (til 15 yari cirkume)

'knemido' : Luxoza pedovesto militistal quan la Greki dil Homerala tempo surhavis.

'kobrao' : venenoza serpento di tropikala regioni.

'logotipo' : Grupo de literi o de signi uzata kom emblemo di societo od fabriko-marko komercal. (vorto internaciona sub la formo logo, ma logo ja existas en la L.I. por navala utensilo). En la Franca existas la vorto « logotype » rare uzata, ma havanta la sama senco kam « logo ». Me do selektis ol por Idigar olu ed evitar konfundo. Ica vorto existas anke sub ica formo en la Hispana.

'lontana' : altra vorto por : fora.

'lukumo' : orientala dolcajo.

'okurar' : evento qua efektigesas. E.g. : «La grand evento qua esis la nasko di Ido okuris ante la unesma mondo-milito».

'->mandala': Tibetana pikturo qua montras cirklo en quadrato kun tre diversa aspekti e kolori. Ol esas supozata esar suportilo por atingar la spiritala veko.

'manikeismo': La manikeismo esas absoluta lukto inter du kontrea principi. Ol esas anke maniero judikar ulo sennuance kom tote bona o tote mala.

'mansio' : sinonimo di domo (latina vorto)

'megapolo' : giganta civito. (radiko trovebla en la Angla e Franca idiom)

'metroo' : Lor la Ido-renkontri di 2014 en Paris, la Idisti volis uzar ica vorto por la subtera treno. E nur ica vorto pro ke li judikis ke « subtera treno » esas tro longa. Konseque, me rezolvis adopter ol.

'mujiko' : basaklasa rurano en carala Rusia.

'neolitiko' : Lasta periodo dil prehistorio.

‘NIFO’ : Ne identigita fluganta objekto, nomata anke fluganta diskri od en kelka lingui : fluganta subtasi. On supozas ke li vehigas exterterani en lia internajo.

‘onomancio’ : Kapableso predicar per la literi di persono-nomo, lua futuro.

‘optimizar’ : Ita vorto existas en la Angla, Franca e Germana patuazi. On povas vicee uzar sen steleto la vorto maximbonigar.

‘paleolitiko’ : Periodo di la antiqua stonepoko komencinte approxim du milion yari ante nun e durinta til la debuto dil agrokultivo.

‘pan’ : Ita prefixo, venanta de la Greka linguo, uzesas en multa Europana lingui. Ol signifikas : tote, komplete.

‘patuazo’ : nacionala, naturala, o matrala linguo. Interlinguo ne povas esar patuazo. Venas de la Latina patriensis qua signifikis : patrala (matrala) linguo.

‘piktogramo’ : en certena skribarti ol esas mikra desegnuro qua reprezentas litero o vorto.

‘pucho’ : stroko di stato, violentoza chanjo di guvernerio. Germana vorto adoptita en plura Europana lingui.

‘radiofono’ : mashino por recevar brodkasti. La vorto radiofono vizas evitar la posibla konfundo dil vorto radio kun sunala od altra radii.

‘resursi’ : la resursi esas la richaji pri qui lando disponas. Oli esas anke la kapablesi e la interna richaji di persono od organizuro.

‘rocketo’ : Kosmospacala mashino provizita per specala motoro. Angle : rocket, Germane : rakete, France : fusée.

‘samurayo’ : Gardisto. Nomo dil membra dil anciena militistal klaso en Japonia.

‘sensoro’ : Instrumento qua konvertas mezuri a fizikala quantesi. Vorto trovebla en omna DEFIRS-lingui, ecepte la Franca (Angla, Germana, Hispana, Italiana, Rusa).

‘sinkronaleso’ : Misterioza koincidi neexplikebla racionale o per ja existanta cienco o savo.

‘shako’ : Militistal kapvestajo tre segunmoda dum la XIXma jarcento.

‘smartfono’ : Moderna poshtelefonilo anke surnomizita « telefonilo inteligenta » en plura lingui. Omna DEFIRS-lingui konocas ita vorto venanta de la Angla „smartphone“.

‘soyao’ : Planto di qua la grano esas fabo oleoza. Ol esas veninta de la varma regioni di Extrema-Oriento. Ma la plu multa Idisti preferas la formo : soyo.

‘sponsoro’ : meceno.

‘termoluminecenco’ : kaloral lumifado.

‘TM-efekto’ : Sentimento di antipatio quan on havas nekonciante e nevole kontre lando e lua resortisanti, quankam li esas senkulpa, pro la mala agi da un de lua civitani kontre onu.

‘toponimo’ : Lok-nomo. Vorto de Greka origino trovebla en omna DEFIRS-lingui.

‘tornado’ : vortica ventego.

‘totalitera’ : rejimo di Stato en qua omna povi apartenas ad unika partiso qua toleras nula opozo.

‘trajekto’ : surirenda voyo por irar de loko ad altra loko. Ed anke la ago surirar ica voyo por efektigar onua voyajo. (vorto trovebla en la Hispana, Angla, Franca)

‘yo’ : popul-vorto signifikanta : saluto. Ol esas trovebla en la Usana Angla linguo ed en la Japoniana.

‘yudo’ : Israelido. Persono di ‘yuda’ religio.

‘yudismo’ : Monoteista religio dil yudi.

‘xenofobio’ : kontre-stranjera odio. Vorto de Greka origino trovebla en plura fonto-lingui di Ido.

SINONIMI

'jame' : nulatempe

kalceo : shuo

'lontana' : fora

mansio : domo

‘travalio’ : laboro

‘ye bon merkato’ : chipa

GRAMATIKALA VORTI

‘ergo’ : do, konseque.

‘itaque’ : pro to, pro ico, camotive.

‘nihilominus’: malgre to, malgre omno.

‘quoniam’: pro ke.

‘utinam’: utinam dicesas kande on deziras ke ulo esez reala o realeskez : «Utinam li venos morge !»

TRADUKURO DI MODERNA VORTI

arobase : arobo (informatiko)

«convivial» : Ita vorto qua existas en la Franca ed en la Angla signifikas : gastamika.

«compromis» : Ita radiko qua existas en diversa Europana lingui, miskomprenesas da la plu multa Idisti. Ol ne devas konfundesar kun la Idista vorto : kompromiso, olqua havas tote altra senco. La maxim bona posibla tradukuro esas kurta perifrazo : meza solvuro.

hashtag : dieza vorto (informatiko)

«to optimize (E), optimiser (F), optimieren (G)» : Me ja supre enduktis la vorto optimizar* ma on povas anke tradukar sen asterisko e facile komprenesar da omna Idisti per la vorto : maximbonigar.

site (archéologique) : loko (arkeologial).

«sociétal» : Ita tote recenta vorto en la Franca linguo e qua ne troveblesas che omna dicionarii, nule relatas a la vorto societo en Ido, ma a la socio. Tamen ol havas diferanta senco de sociala, nam ne parolesas pri la sociala ordino ma pri lua strukturi. La maxim bona tradukuro en Ido, semblas a me esar : prisocia. E.g. «Ceci est un phénomène sociétal» = «Ico esas prisocia fenomeno».

totalitaire : totalitera (uzata da S.Quarfood en 1938). Ma on povas anke uzar : totalitara.

Ica listo de vorti ne esas exhaustiva e povos kompletigesar future. Me ne volas diskutar abstraktite, ma me agas konkrete per tradukar e redaktar texti e me koaktesas uzar o krear vorti qui ne esas oficala, ma qui esas bezonata pro la neceseso bone komprenesar.

IVAIN O LA KAVALIERO KUN LEONO

I"enterigo di ca kavaliero.]

Ma per lua dolcaji, Amoro nova dolcigis ilu pro ke lu komencis agar. L'enemikino di Ivain duktas kun su ilua kordio. Il amoras ta qua odias lu admaxime. La damo bone venjis la morto di elua sinioro (ma elu ne savas lo !). Ica venjo esas mem plu granda kam elu agabis ipsa pro Amoro. Nome quankam lu atakas milde per la okuli lu frapas la mortigero ye la kordio. Ed ita frapo vundas plu akre kam lanco-frapo od espado-frapo. Nome, la vunduro di espado-frapo risaneskas rapidamente quik kande la mediko flegas ol. Ma Amoro-plago tante plu maleskas quante plu proxima esas la mediko. Sinioro Ivain havas ica plago di qua il nulatempe risaneskos. Amoro livresis ad ilu. Amoro retroiras a la loki ube lu esis difuzita. Pose Amoro departas. Lu ne volas havar lojeyo nek hosto altra kam sinioro Ivain. Amoro esas quale

[Rezumo di lo preirinta : *Che la konto di rejo Artur, kavalieri interdisputas ed ula de li komencas rakontar un de lua aventuri eventinta en stranja etoso ed akompanata da stranja e desquietiganta marveli. Quik pos ca raporto s-ro Gauvain rezolvas departar ed ipsa serchar aventuro. Il ocidas misterioza kavaliero e persequesas da iracoza turbo. Pose, il asistas*

prodo qua volas poslasar nulo de lu en mala loko. Ico esas granda shamindajo ke Amoro esas tala e donas de su mala penso, quan il gastigas en la maxim mala loko quan lu trovas quaze en la maxim bona dil mondo.

Cafoye lu bone venis ! Lu esos bone konsiderata ed esas agreabla a lu sejornar. Tale Amoro, qua esas tre nobla, devus sempre kondutar tale. Kad ico ne esas astoniva ke lu audacas shaminde a mala loko decensar ? Amoro similesas ta qua, en la cindro e la polvo varsas sua balzamo, odias la honoro, prizas la blamo, dilutas la fuligino, mixas la sukro kun la mielo. Ma hike lu ne male agis. Amoro qua lojeskis en respektinda loko pri qua nulu expresos reprocho a lu.

Kande on enfosigabis la mortinto, omni foriris. Restis nek kleriki, kavalieri o servistuli, nek ula damo excepte la damo qua ne celas sua

chagreno, skrachas a su la vizajo, frapas sua palmi e lektas psalmo-libro. Sinioro Ivain esas ankore an la fenestro e regardas el. Il ne povas rezistar nam tante plu il amoras elu, quante plu el plezas a lu. Il dezirus ke elu nek plorez nek lektes en elua psalmo-libro e ke el aceptez parolar a lu. Per ca deziro Amoro qua instigis lu irar an la fenestro kaptis lu. Il desesperas pro lua deziro nam sinioro Ivain ne povas kredar ke to quon il volas povez eventar.

Ed ilu dicas a su : »Me devas kondutar prudente nam me ne povas obtener ulo de elu ! Me vundis mortigante elua sinioro e ka me darfas kredar favor paco kun elu ? Vere, me ne povas dubitar, ke el odias me plu multe nun kam irgo altra en la mondo ed ico esas yusta. »

« Icainstante, me dicis prudente, nam muliero havas plu kam mil kordii. La sentimento qua esas la sua en ca instanto kande me parolas, forsan chanjos plu tarde ? Ol chanjos certe ! Me esus fola ne kredar lo ! Deo donez ad ol balde la posibleso chanjar ! Oportas ke me esez sub elua povo porsempre 'quoniam' esas Amoro qua volas lo. »

« Ta qua ne aceptas Amoro quik kande ica ento iras vers lu agas trahizo e desnoblajo ! Yes, me dicas al askoltanto ke lu devas havar de lu nek bonajo nek joyo. E, koncernante me, kad el devas nomizar me amiko ? Yes, sendubite, pro ke me amoras elu. E ka me vere esas elua enemiko ? Nule, certe, ma lua amiko nam esas nulu en la mondo quan me tante volis amorar. Me kompatas elua bela hari qui superiras l'oro

pura, tante li brilas. Quala remarkinda marvelo lo esus regardar elu se la damo esus joyoza, kande en elua furio ja tante granda esas lua beleso ! Yes, vere, me povas jurar lo, nulatempe Naturo facis ulo supera ! Quale do ico povas esar ? De-ube venis tante granda belajo ? Deo facis elu per lua nuda manuo por astonar la naturo. Olu povus utiligar lua tota tempo por imitar tala laboruro e ne povus rifacar ulo simila. Mem Deo, se Lu volus rikomencar anke ne povus lo. »

Tale sinioro Ivain deskriptas elta qua ruptesas pro chagreno. Me ne kredas ke ulatempe ula viro en sua karcero (quale esas sioro Ivain) e timante foleskar amis tante demente.

Il, do, duris esar an la fenestro til ke lu vidis la damo departar ed abasesar la pordi kulisizanta. Ul altru esabus chagrenigita pro ke lu preferabus liberigo kam restado. Ma esas indiferenta a lu ke on apertez o klozez la pordi. Ivain ne forirabus se la pordi esabus apertigita, se la damo konjedabus il o pardonabus benignamente la morto di elua sinioro e grantabus la libereso departar sekure. Amoro e Shamo retenas ilu. Amoro e Shamo samatempe. Se lu foriros ico esos shamindajo a lu nam nulu kredos ilua prodajo. Il havas tante granda deziro vidar adminime la bela damo ke to ne importas a lu esar nelibera.

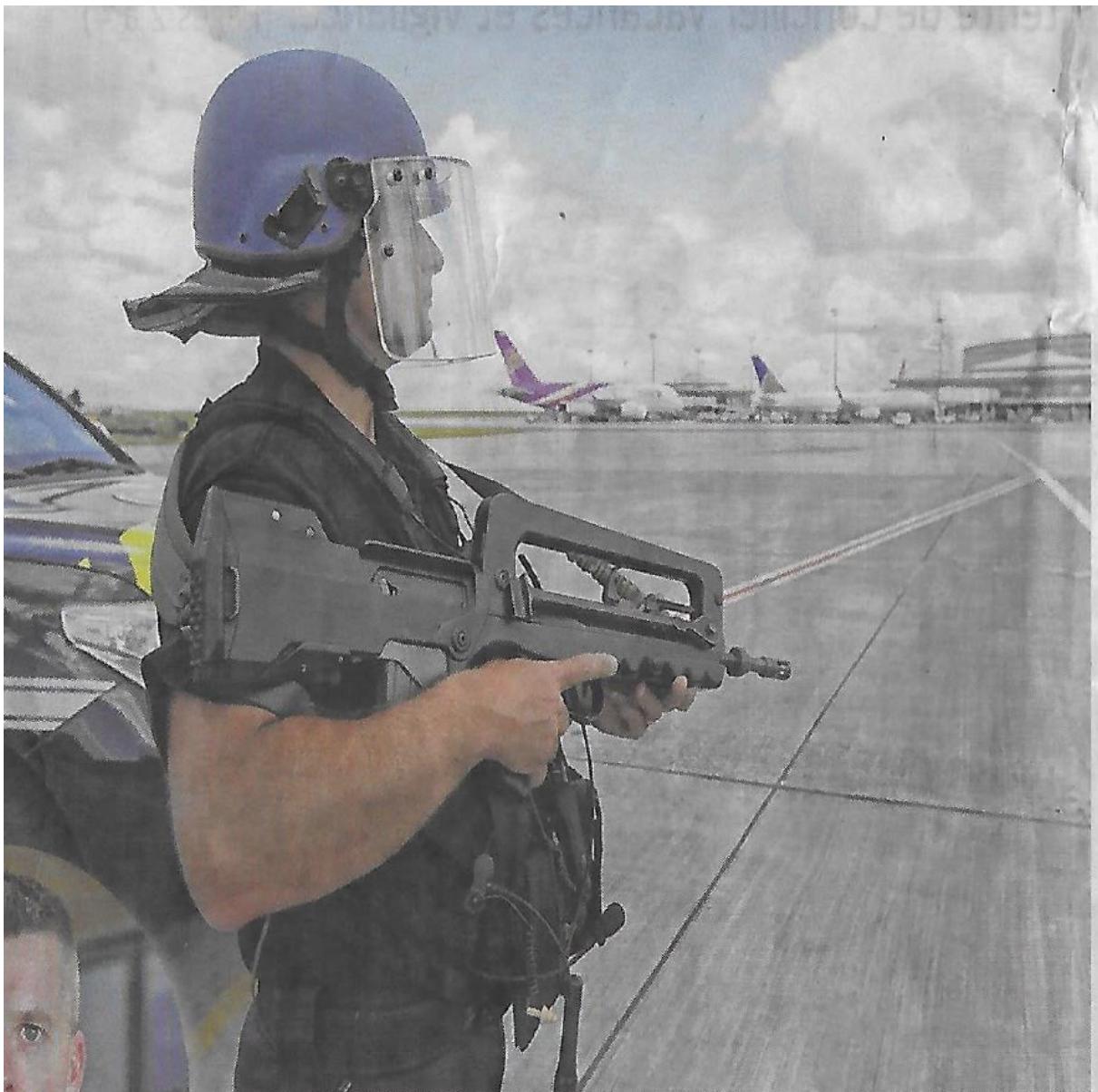
La nobelyunino retrovenas, e volas facar societo a lu, konsolacar ilu e distraktar ilu, querar ed adportar to quo esos agreabla a lu. Pro l'efekto di Amoro qua tenas lu, el trovas ilu ne-atencema e pensema.

(Duro sequos)

ALARMO-STANDO EN FRANCIA E MILITO-KORESPONDO

Malgre to quon me skribis en mea «vorto dal redaktero», me ne povas impedesar rapportar pri la situaciono aktual en mea desfortuna lando. Quankam la nuna milito esas nedeklarita milito e, konseque, oficale ni duras esar dum paco-tempo, aranjuri di milito-tempo por kontreagar la terorismo organizesas en Francia. Unesmarange en la loki ube multa homi povas trovesar, olqui esas precipue loki turismal. Yen artikli jurnalal.

TERORISMO. Meze dil somero, la terorista minaco perturbas la kustumi dil Franci. Ni iris renkontre a li por vidar quale li travivas ica situaciono.

Armizita policano en la aeroportuo Paris-Charles-de-Gaulle

DESQUIETA SOMERO. Certe, la vetero divenis bela en la preske tota lando e por multa Franci, lo esas la tempo dil vakanco. Ma la mentala klimato duras esar pezoza, tre pezoza. La tragedio di Nice dum la pasinta 14ma di julio -85 mortintipose, l'assasino di patro Hamel en lua kirko di Saint-Etienne-du-Rouvray memorigis segun brutala maniero ke la minaco terorista duras esar tre reala. E se esas multa homi sur la plaji, armizita policani de nun patrolias ibe. Ico eventas unesmafoye. Ica somero 2016, qua eventas sub alarmo-stando pos la atenti dil 13ma di novembro 2015 en Paris e Saint-Denis, esas sen precedento.

Ita anxiifanta kuntexo, olqua despersuadis multa turisti exterlandana venar a Francia, havis kom konsequo la nihiligo, pro sekureso-motivi, di ula nombro de publika festi. « Ni esas en milito-situaciono », substrekizis, ye la

predio dil (kurta) somero-vakanco dil guvernerio, la ministro por Defenso, Jean-Yves Le Drian.

La nihiligo maxim emblemala esas olta di la yarala merkato di Lille, vera institucuro, la maxim granda brokanteyo di Europa, qua havas loko singlayare dum la komenco dil monato septembro. Oi esas « rezolvo chagreniganta, etikala responsiveso », tale justifikis su la urbestrino Martine Aubry. Altra manifesti mantenesis kun sekureso-equipuri rinforcata. Ico esis la kazo por la plu multa festivali, ube la publiko, cetere, venis grandanombre. Kelka dii pos nun, la tradicionala piligrimo di Lourdes 'okuros', lu anke, sub tre altanivela surveyado.

La minaco pri plusa atenti esas de nun parto de la singladia vivo dil Franci. Quale li adaptas su a ca nova situaciono ? Ni iris renkontre a li.

(Artiklo da DIDIER MICOINE publikigita en la diala jurnal LE PARISIEN dil 8ma di agosto 2016)

DEAUVILLE NE RENUNCAS LA PUBLIKA FESTI

DEAUVILLE. Lua fairatra kazino, lua parasuni senkolorigita e...lua militisti armizita. Philippe Augier, la urbestro di centro-partiso di ca balnala staciono Normandiana, til nun selektabis diskreta sekureso-equipuri. Pose esis la ataki di Nice e di Saint-Etienne-du-Rouvray. « Me esis tilextreme emocigita pro ca atenti, lu dicas iracoze. De nun, ni savas ke lo nepensebla povas eventar subite omnaloke ed irgatempe. Me mustis agar plu severe. »

Sub l'ombro di la muri kun videbla framo ligna di lua urbodomo, Philippe Augier informas detaloze pri la presorgi nulatempe existinta antee, facita por la Festivalo di la saldi. Ica evento en libera aero

atraktas singlayare plura centi de vizitanti. »Ni blokusis l'aceso a la stradi per automobili dil polico municipal, rinforcis la nombro de policani e dispozigis bloki cilindratra ek betono preske omnube. » Plu kam

profitoza komerco, lo esas la sekureso maximal quan la agenti dil municipala domo laudas sur la sociala reti. Sisadeko de CRS (specala servo polical pri sekureso tre armeatra utiligita en Francia NDLT), nomizita anke guardo republikana, same kam militisti dil operaco sentinelo, venis por plufortigar per lia nombro la sekureso di la Florizita Litoro (nomo poezial uzata kelkafoye dal Franci por indikar la litoro di ca regiono di Normandia NDLT).

Singla manifesto di la somero kontrolesis severamente. Lor asembleo municipal dum la fino dil monato julio, la organizeri prizentis lia sekureso-equipuri a la urbestro, koram la reprezentanti dil Stato, dil polico, dil armeo e dil jendarmaro. Instrukciono imperesis al agenti municipal « denunciar omna elementi o suspektinda fakti, per raportar oli al polico-servi ». Pri le CRS salvista, lo esas kun pistolo atingebla per la manuo ke li surveyas la balneyo.

Vicina komoni renuncis lia publika festi, ma ne tale Deauville. « Konsiderante la presorgi facita, me rezolvis nihiligar nulo » revendikas Augier.

« La urbestro rezolvis esar responsiva, il esas perfektamente justa, aprobas Antoine Sinniger, ilqua esas la direktisto dil Polo internaciona dil kavalo ube organizesis dum la pasinta semanofino konkurso pri salto di obstakli. Onu ne cesos respirar ! » De l'asistanta publiko, Antoine Sinniger, observas l'evoluciono di

kavalkanto. Lua telefonilo arachas lu

de la spektaklo-vido. « Lo esis la komisario di polico, ni devus havar aparta vizito. Il demandas a ni facar presorgi, me vartas konfirmo di ca informo. » Parolesis pri falsa savigo. La du

gardisti profesionani di privata sekureso-

organizuri postenizada che la enireyo kustumas pri co. « Ni sekurigas la loki 24 hori de 24 hori. On imperis a ni l'instrukciono verifikar la saki di omna personi, explikas un de le du. Ico esas demando plusa, ma la homi ne protestas. Li preferas ico. »

Ica pezoza klimato mental di nesekureso suciigas la urbestro. « Onu levesas ulamatine e, sen motive, onua urbo esas viktimo di rumori, lu rapportas. Demandesas kad lo esas vera ke l'urbo esas tre vizata skopoplako, sekurigez la plajo... Quale me agas, koncernante me, por sekurigar la plajo ? Onu ne va kontrolar la enireyi ! » En urbo ube l'ekonomio dependas ye 80% de la turismo, rumoro povas havar mala konsequantaji. Casomere, la klientaro exterlandana ne venas turbatre. Restoristo sospiras : « Esas nemulta homi kompare al antea yari. Certena komercisti pasos desfacila vintro parolante pri pekuniala vidpunto... »

Philippe Augier, urbestro
di Deauville

(Artiklo da CHARLES SAPIN en LE PARISIEN)

Che la Parko por atraktivaji Astérix, militisti surveyadas

De nun, militisti surveyas l'enireyo e la cirkumajo dil Parko Astérix

Plailly (departamento Oise)

LA CENO esas kelke ‘surrealista’. Proxim la familii qui venas grandanombre por pasar jorno di destenso che la Parko por atraktivaji Astérix, en Plailly (departamento Oise) ye 35 km norde de Paris, la militisti dil operaco Sentinelo patrolias, surhavante tre videble l’asalto-fusilo Famas. Depos la 22ma di julio, la aparo dil trelichi (kostumi militistal) esis tre remarkita che la enireyo di ca parko por atraktivaji qua acceptis 1,8 milion vizitanti pasintayare. La prezenteso dil militisti restrikta su adche la enireyo e che la halto-stacioni por vehili.

« Dum vidar la soldati, nia infanto questionis ni kadio esas milito »

« Ni ne eniras al internajo, nia komiso konsistas ek sekurigar l’aceso dil parko, en koordino kun la jendarmi e la sekureso-servo », substrekizas l’oficiro di ca

detachmento. Il esos diskreta pri la nombro de soldati implikata e la detali di lia interveno.

La plu multa de li venas de la 40ma regimento por transmisi di Thionville (olim Diedenhofen) e sentas ke li impresas bone la klienti. « Multa homi dicas a ni bona porno, uli mem venas por dankar ni, ni subisis nula atakema reakto », savigas la militisti. « Lia prezenteso esas sekuriganta, on savas ke li esas hike por protektar ni », aprecias grupo de vizitanti. “Koncernante me, ico esas l'inversaĵo, vidar li retrovenigas ni a la realeso e memorigas ni ke la risiko existas », sospiras familiomatro.

Lo esas precipue al pueri ed infanti, veninta por vidar la Galli e la legionani Romana, ke oportas explikar la prezenteso dil soldati armizita ante enirar la parko. « Nia infanto questionis (juste) ni kad ico esas milito, on explikis a lu ke la soldati esas hike nur por protektar ni », explikas du yuna genitori.

Por la vizitanti, lo precipua duras esar la fakto enirar e profitar la atraktivaji e la spektakli...erste pos transirir la plufortigita kontroli instalita dal sekureso-servi di ca parko. « Depos l'aperto dil 2ma di aprilo, ni disponas 22 portiki por detektar metalo, ed omna saki exploresas, informas Nicolas Kremer, direktisto general dil Parko Astérix. La societo furnisante servo komisita por la sekureso rekrutis plu multa agenti, en la skopo exekutar ica omna komisi, e por ke la varto-tempo por pasar la kontroli ne durez plu longatempe kam 5 o 6 minuti.

(HERVE SENAMAUD *por la jurnalo LE PARISIEN*)

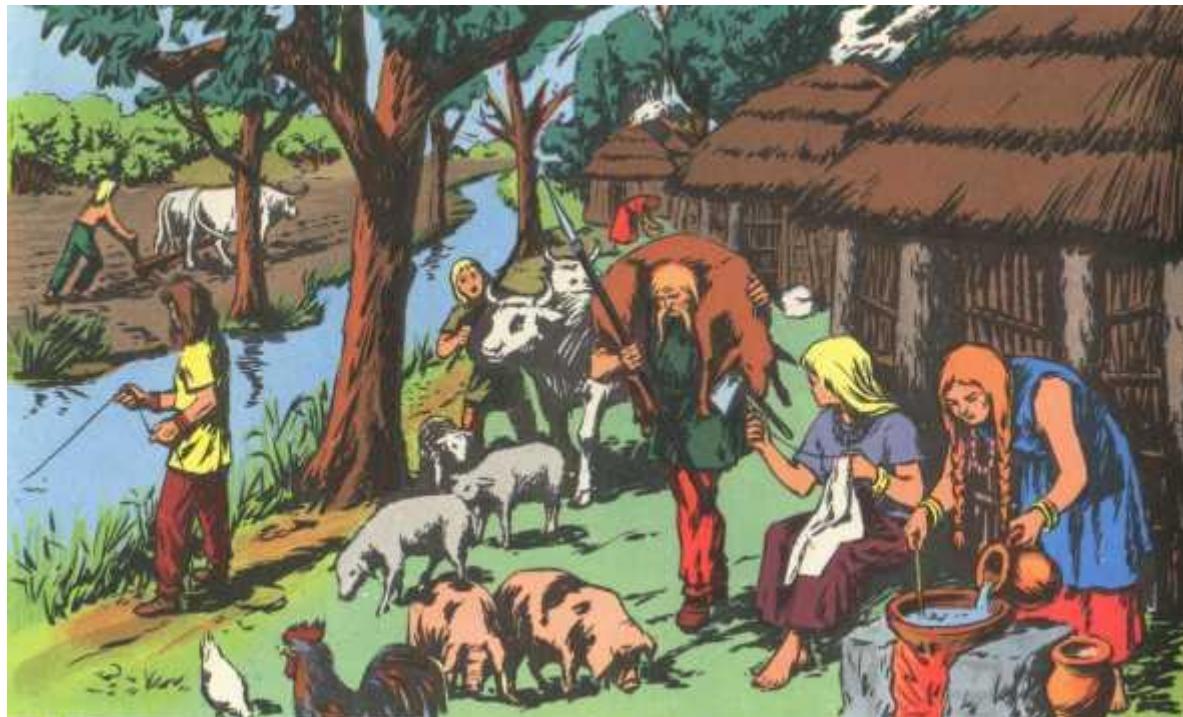
FRANCA PLAJO DUM CA TERORISMO- E MILITO-TEMPO

Le Grau-du-Roi (departamento Gard). Balneyo sub altanivela surveyado : che grandanombra stacioni balnala en Francia, la sekureso-equipuri esas rinforcata.

MISTERIOZA KELTI

La Kelti esas la precipua ancestri dil nuna Franci e di plur altra west-Europana populi.

Ceno dil singladia vivo en Gallia lor la tempo dil Kelti

DUM LA MONATO AGOSTO, la Kelti esas la reji di Lorient (departemento Morbihan), ed esas plu kam 700.000 vizitanti expektata lor la Festivalo interkelta. Du yarmili ante nun, li esis la reji di Europa ! De la Vllima ti la l-ma yarcento ante nia ero, li ya okupis la maxim granda parto di nia Olda Kontinento, de Irlando til Hungaria e Rumania, e komprende omno quo konstitucos plu tarde Francia. Probablamente, veninta de Avan-Azia, la Kelti poslasis a ni heredajo abundanta ed ankore misterioza. Nome, pro ke la skribarto esis interdiktata dal druidi (Kelta sacerdoti), li posedis kulturo nur parolal e konseque legacis a ni nula texto. Lo esas do la atesturi da lia

vicini di ca fora epoko, la Greki e la Romani, qui utiligesas hodie dal historiisti.

Mozaiko de populi

Plu male, li ne nomizis su Kelti intersu ! « Quik de la Vlma yarcento a.K. la nomo Keltoi aparas en la texti dil Greki, qui indikas tale mozaiko de populi renkontrata lor lia kambii komercal che la merkati dil Mediteraneala landi », icon memorigas Christophe Migeon en la diserturo « La Kelti, origino, historio, heredajo », olqua es un numero specal dil revuo « Science & Vie » (Cienco & Vivo).

La Romani, pose, latinigas ca substantivo a *Celtae*. Pro subisir

plura invadi lia-latere, la okupanti di nuna Italia fine koaktos lia agitema vicini divenar plu pacema. En Gallia, ico eventas dum la luma yarcento a.K., « normaligo » faciligita per la ne-existo di autoritato centrala dil tribui Galla, adepti dil federuri ma rezistema ad omna autoritato central. La konquesto parfinesas da Iulius Caesar vers minus 50 ante Kristo. Ilti e lua samtempani povos lore facilmente e sen kontredico qualifikar li kom barbari. La civilizuro dil Kelti, tamen, esis fora de esar

primitiva. La trezori trovata en la tombi, exemple, montras grado de altanivela complexeso teknikal koncernante la laboro pri la metalo o la juveli. Same, la Kelti, e konseque le Galli, ne vivis omni en mikra vilaji izolita en foresto. Ante l'okupado Romana, multi de li rezidis anke en fortifikata habiteyari urbal, quin onu nomizis *oppida*. Tandem, la mulieri ne esis omna dependanta de la viri e, segun semblo, uli de eli ditenis politikala povi, e mem militistal, konsiderinda.

(Da MICHEL VALENTIN en LE PARISIEN)

Plusa informajo pri la Kelti

La maxim probabla hipotezo pri l'origino dil Kelti supozigas ke li esas descendantanti dil tribui Indo-Europana, qui, komence dil fero-epoko, vers -2000 til 1000 ante Kristo, instalis su sur granda parto de Europa ed anke de Avan-Azia o di India. Venante de Oriento e, per la konquesto, okupanti di la lando qua esos plu tarde Francia, lore habitata da aborijeni, e per intermixar kun li – versimile amba kozi samatempe –, la Kelti instalas su durive. Diveninta Galli Romana pos la konquesto Romana, la Kelti recevos neexpektite nova sango vers la Vma yarcento pos Kristo : ekpulsata per l'arivo dal Angli, dal Saxonie e dal Juti en la nuna Unionita Rejio, habitanti Kelto transiras la Kanalo e venas por koloniigar Bretonia.

Ye disto di 1 vehado-horo de Paris

La charmiva gardeni di Monet en Giverny (departamento Eure)

Giverny (departamento Eure). Onu kontas plura centi de varietati di flori en la gardeno di Claude Monet, olqua utiligesis kom dekoruro por la picturi dal maestro.

« Lo esas splendidega, on rikonocas la loki emblemal pictita da Claude Monet. « Opoze a la lageto kovrita per nenufari, olqua inspiris la serio dil picturi pri la nenufari, Maria-Christina havas okuli qui brilas pro feliceso. Ita siorino Hispana interruptis elua turo di Francia, tote aparte, por vizitar la gardeni dil maestro dil impresionismo en Giverny, departamento Eure, tote proxim la departimenti Yvelines e Val d'Oise. « Pro ke ca loko esas ye disto di 1 vehado-horo de Paris ico ne esis granda deturno. »

Quale elu, multa exterlandani venas amasale por apreciar la spaco florizita. Certeni venas mem de Korea, pro ke quale ca pictisto olim,

li facinesas hodie per la grandanombra imaji Japoniana expozata en la salono dil artisto. « Me ne savis ke Claude Monet havis tanta admirio por ita arto-jenro », dicas un de li.

Transportata en lua pikturo

La dika nubi nigra ne despersuadas la admireri veninta multanombre. Ante komprar onua bilieto ed enirar la gardeno, oportas vartar dum 40 minuti. Ma ico valoras la peno. « Me venis adhike duadek yari ante nun, ico esis quaze dezerta loko, oportuna por la meditado », remarkas Laurence, elqua es arto-

recensisto e kelke regretas ke ca loko « esas viktimo di lua suceso ».

Tamen, lo esus regretinda ne vidar ica gardeno. Hike la vejetantaro esas abundanta. On kontas plura centi de varietati di flori qui rivalesas por la brilo. La domo dil artisto valoras anke la necesa deturno por atingar ol. An la muri on trovas pikturi da Manet, kolega piktisto, e multakolora kareli. E sur la sulo, Persiana tapisi havanta qualeso exceptala.

« On trovas su transportata en lua pikturo, lo esas bela parentezo en la tempo », komentas familio-matro. « Me tote ne regretas le 10 €, quin me spensis. » Elua preferata loko esas la dopa gardeno. « On vidas ibe bovini e mueleyi, ico esas la revata imajo di Normandia. La foresto de bambui

adjuntas ibe pikto-modo di exotikeso. »

Desfortunoze ne esas multa paneli explikanta pri la vivo dil artisto o pri la flori kultivata. Yunino traletas la pagino « Wikipedia » dil koncernata artisto danke elua *smartfono* ante dicar ad elua amikino : « Ka tu savis ke esas sis gardenisti e ke kande pluvas, iti laste dicitas esas komisita sikiĝar la nenufari per shifono ? » Ica absenteso de informo ne trublas la plu multa vizitanti. « Ni esas hike por kelke eskapar del urbala vivo, ne por lernar kozi. » Taskope, on povas sempre irar al Muzeo dil impresionisti, lokizita ye kelka centi de metri plu fore.

(Segun LICIA MEYSENQ en la diala jurnaloo LE PARISIEN)

Lituania

Sequante la traci dil migranti Vietnamiana

Depos la mezo dil yaro 2014, la fluxo di migranti de origino Vietnamiana venante de Rusia divenas plu intensa. Fugante la krizo, sen dokumenti legal, li vagadas inter Lituania, Latvia, Polonia e Belarusia.

- Veidas Vilnius

La situaciono ekonomial di Vietnamia esas tre mala : 40% de lua habitantaro vivas sub la solio di povreso. Ita lando mantenas ligili historial kun Rusia e multanombra Vietnamiani vivas e laboras ibe. Ma, en Rusia, la situaciono subisas anke chanji. La politiko migrantal divenis plu strikta, la situaciono ekonomial desamelioreskas. Ico koaktas la civitani Vietnamiana ekmigrar vers Ocidento dum trairar nia regiono » explikas R. Pozela, chefo dil servo Lituanian por la protekto dil frontieri.

En 2014, 195 Vietnamiani transiris la frontiero Lituaniana nelegale. Dum la yaro pasinta, li esis 116. Cayare, motive dil plufortigo di la frontiero kun Belarusia, nula violaco di teritorio konstataesis. Ma lastatempe la voyi dil nelegala enmigrado trairas Latvia. La Vietnamiani pose adiras Lituania facilmente por direktar su a Polonia. Lore li arrestesas da frontiero-gardisti dil tri landi: on kontis 301 aresti en 2014, 382 en 2015, ed esis 45 de oli depos la komenco di ca yaro. La nombro de pasiganti havanta la civitaneso Latviana anke plualtigesas. Duadek-e-tri personi arestesis pasintayare. Til nun lo esis Checheniana pasiganti qui helpis por transirar la frontiero inter Lituania e Belarusia. « Sovente (ofte) la Vietnamiani arrestita posedas visto Rusa por unika eniro », explikas E. Gudzinskaite, membro dil servo judicial e por la kunlaborado internaciona che la Resortiso dil migradi. « Tamen, li arivas en Lituania sen venar direte de Rusia. La proceso di riadmiso en Rusia esas do kaduka e ni mustas sendar li a Vietnamia. »

SAKOSTRADO. L'arivo da personi sen dokumenti konstitucas la maxim

granda problemo. La proceso por identigo duras ofte dum longa tempo, ed eventas ke lo esas neposibla determinar lia identeso. En ica kazoo, la personi sejornas dum maximala periodo de dek-e-ok monati en la retenado-centro administrerrial di Pabradé, ante liberigesar sen ula dokumento. « Parokio di Vilnius asumas ca migrant. Ni havas konstanta kontakti kun la administrerii di Vietnamia koncernante li. Li esas nelegala migrant en Lituania e lia situeso esas ne-desinrikebla. Li povas nek laborar nek havar revenui legal. Ico esas sakostrado », komentas E. Gudzinskaite.

« Pasintayare, ni vidis un tala kazo, ma cayare li esas un deko », precizigas Aleksandras Kislovas, qua direktas la dicita retenado-centro. « Ni devas respektar la ceremonialo diplomacal e ne povas senfine prizentar demandi a li. Pos depozar un de oli, ni mustas vartar tri monati ante sendar un plusa. »

« Vietnamia konocas hodie la situaciono tipal di la landi developsanta rapidamente », explikas la politologiisto Konstantinas Andrijauskas. « L'industrii urbal avida de nova teknologii developsas, la reformi ekonomial orientizesas vers la kurajigo por la exportaci e l'instalo sur la merkati mondala. Ma ca reformi atingas nur parto de la socio Vietnamiana. La rupturo sociala plugrandeskas. A ta situaciono adjentesas la problemo dil nekontrolata demografio di Vietnamia, lando qua esas, versimile, balde transironta la 100 milion habitanti. »

La ne-egardo di Vietnamia por la problemi e la destino di lua

resortisanti departinta por serchar ‘travalio’ exterlande ne astonas Konstantinas Andrijauska. « Certena personi asertas ke segun maniero quaze ofical la autoritatozi Vietnamania klozas la okuli pri ca fenomeno di ekmigrado, nam lu posibligas diminutar la preseso demografial, e mem politikal, sur la partiso komunista di Vietnamia. Ke ta lando nule laboras komune kun Lituania esas tote komprenebla », explikas l’aludita politologiisto.

- Dovaidas Pabirzis – Artiklo de la revuo Courrier International –

—

Ka la situaciono ekonomial en Rusia e la forto enmigrado a ta lando, venanta de Mez-Azia, povus havar konseki danjeroza por Lituania ? Duminstante, la desfacilaji ekonomial di Rusia e di lia origino-patrio pluduras determinar la selekti dal migranti veninta de Vietnamia. Ma kelkafoye ico esas misselekti e li esas en tote ne-envidiinda situaciono en Lituania.

La tri senkanta mesi

Kristnasko-rakonto

La plumi flugis ad omna loki... Pose de la lageto on adportis anguili, orea karpi, truti e...

-Quale esis grossa la truti, Garrigou ?

-Grosa tale, mea veneracindo...Giganta !...

I

-Ka du trufizita dindini Garrigou ?...

-Yes, ho mea veneracindo, du splendida dindini stopita per trufli. Me savas ulo pri co, pro ke me esis ta qua helpis por plenigar li. On povabus kredar ke lia pelo esis krakonta dum rostar, tante ol esis tensita...

-Ho Jesu-Maria e me tante prizas la trufli !... Donez quik a me mea surpriso, Garrigou... e kun la dindini quon tu pluse vidis en la koqueyo ?...

-Ho, omnaspeca bona kozi... Depos dimezo ni nur senplumigis fazani, upupi, « tetrastes bonasia »-i, gruzi.

-Ho ! Deo mea ! semblas a me ke me vidas li...Ka tu varsis la meso-vino en la flakoni ?

-Yes, mea veneracindo, me varsis la meso-vino en la flakoni... Ma certe ol ne valoras olta quan vu drinkos balde dum irar ek la meso di noktomezo. Se vu vidos quale ito esas extraordinara en la manjochambro dil kastelo, ica omna karafi qui flamifas pro ke li esas plena de vini omnakolora... E la arjenta vazaro, la tablornivi cizelagita, la flori, la kandelabri !...Nulatempe antee on vidis tala supeo kristnaskal. Sinioro markezo invititis omna siniori dil cirkumajo. Vi esos adminime quaradek an la tablo, sen kontar la balifo nek la notario...Ha ! vu esas vere felica esar inter li, mea veneracindo !... Nur pro ke me flaris ica bela dindini, l'odoro dil trufli sequas me ad omna loki...Delicoze !...

-Nu ! nu ! mea filio. Ni evitez la peko di gurmandeso, precipue dum la nokto di Kristnasko... Irez quik por acendar la ceri e sonigar la kloshi por la unesma meso ; nome ica unesma meso esas proxima e ni ne devus tardesar....

Ica konverso havis loko dum nokto di Krisnasko dil yaro mil e sisacent e plusa yari, inter la veneracindo domno (1) Balaguère, anciena prioro dil Barnabisti, nun kapelestro salariata dal siniori de Trinquelage, e lua mikra kleriko Garrigou, od adminime to quon lu kredis esar la mikra kleriko Garrigou, nam oportas ke vi saveskez ke la diablo, tavespere, prenabis la ronda facio e la traiti ne ja tote adulta dil yuna sakristo por plu bone duktar la veneracinda patro en tento e facigar da lu teroriganta peko di gurmandeso. Do, dum ke la assertita

Garrigou (hum ! hum !) sonigadis energioze la kloshi dil kapelo sinioral, la veneracindo parfinis metar sur su ilua chazublo en la mikra sakristio dil kastelo ; e la mento ja konfuzigita per ca omna descripti gastronomial, il repetis a su ipsa dum vestizar su :

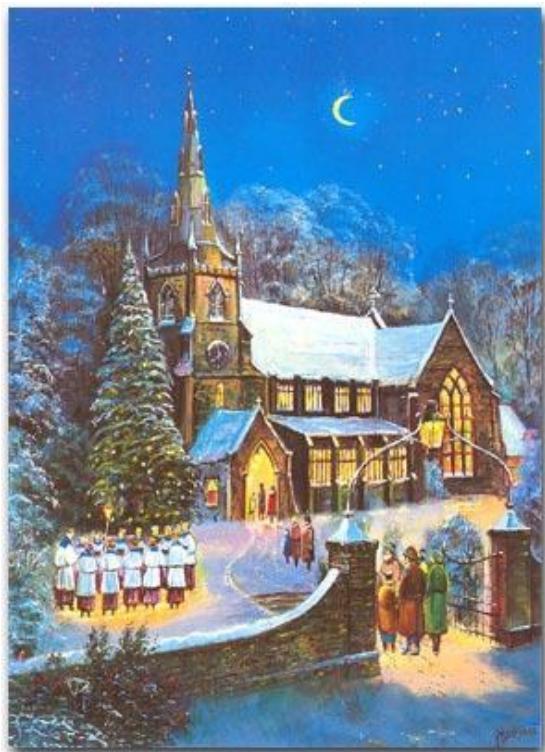
-Rostita dindini...orea karpi... grossa truti !...

Extere, la vento dil nokto suflis dum dispersar la muziko dal kloshi,e, pokope, lumi aparis en l'ombro an la lateri dil monto Ventoux, supre di qua stacis la anciena turmi di Trinquelage. Lo esis familii di mifarmisti qui venis por audar la meso di noktomezo en la kastelo. Li acensis la rampo dum kantar per grupi de kin o sis personi, la patro avane, qua tenis lanterno enmanue, la mulieri envelopata en lia granda manteli bruna ube la infanti klemis su e shirmis su. Malgre la kloko e la koldeso, ica honesta homi marchis gaye, kurajigita per la ideo ke pos ekirir la meso, esus disponebla, quale omna yari, tablo pronta por aceptar li infre en la koqueyo. Tempope, sur la harda acenso-voyo, la karoso di ula sinioro preirinta da torcho-portanti, briletigis sua spogli sub la lunlumo, o lore mulino trotis dum agitar sua sonalii, e ye la lumeto dil baston-lanterni envelopata per nebulo, la mifarmisti rikonocis lia balifo e salutis lu kande il preterasis :

-Bona vespero, bona vespero,
mastro Arnoton !

-Bona vespero, bona vespero, mea
filii !

La nokto esis klara, la steli havis lumo qua semblis plu intensa pro la koldeso, la nordo-vento pikis, e delikata greleto glitante sur la vesti sen humidigar oli, mantenis la tradiciono dil Kristnaski blanka pro la nivuro. Tote supre di la rampo, la kastelo aparis kom la iro-skopo, kun olua grandega maso de turmi, de gebli, la kloshturmo di lua kapelo stacante en la cielo blua nigra, e turbo di mikra lumi qui palpebragis, iris hike ed ibe, su agitis an omna fenestri, e similesis, sur la fundo obskura di ca konstrukturo, la cintili kuranta en cindri di brulita papero... Pos transpasir la lev-ponto e la posterno, oportis, por irar al kapelo, trarir la unesma korno, plena de karosi , de servistuli, de portostuli, ica korno esis tote klara pro la fairo dil torchi e la flamifado dil koqueyo. On audis la sonado dil

spiso-turnili, la frakas-bruiso dil kasroli, la shoko dil kristala glasi e dil arjentajaro movita por preparar repasto ; adjentesis ad ico, tepida vaporo qua bonodoris ye rostita karni e ye la forta herbori necesa por facar komplikita sauci, ico dicigis dal mifarmisti ad anke dal kapelestro, dal balifo, fine da omna homi :

-Qua bona supeo Kristnaskal ni manjos pos la meso !

II

Drelindin din !... Drelindin din !...

Lo esas la meso di Kristnasko qua komencas. En la kapelo dil kastelo, olqua esas miniatura katedralo havanta arketi interkrucumanta lignopaneli querka, e acensanta til la alteso dil muri, la tapeti extensesis, omna ceri acendesas. E tre multa homi esas ibe ! E quanta vesti ceremonial ! Yen unesme, sidanta en la loko dil skultita klapsidili qui cirkondas la koreyo, la sinioro de Trinquelage, surhavante vesto ek tafto salmonea, e apud il omna nobela siniori invitita. Opoze, sur prego-stuli garnisita per veluro, prenis plaso la olda markezino vidva en lua robo ek brokato fairea e la yuna siniorino de Trinquelage kuafita per alta turmo ek dentelo plisita segun la modo maxim recenta dil korto di Francia. Plu infre on vidas, nigre vestizita, havanta vasta peruki pintoza e razita vizaji, la balifo Thomas Arnoton e la notario mastro Ambroy, li esas du noti grava inter la silkaji okul-frapanta e la damaskaji rekamita. Pose venas la grasa domo-chefi, la paji, la kavalkanta servisti, la intendant, damo Barbe, havanta elua omna klefi pendita an lua flanko per klavaro ek pura arjento. Funde sur la banki, lo esas la basaranga servistaro, nome la servistini, la

mifarmisti kun lia familii ; e fine, ibe, an la pordo quan li miapertas e riklozas diskretamente, siori la skuristi qui venas, inter la preparo di du sauci, perceptar la etoso dil meso ed adportar odoro di supeo kristnaskal en la festo-celebranta kirko, tepida pro tanta acendita ceri.

Kad ico esas la vidajo di ta mikra bireti blanka qua igas distractata l'oficianto ? Kad ne esas prefere la klosheto di Garrigou, ita frenezioza mikra klosheto olqua agitesas pede dil altaro kun hastego infernal e semblas dicar sencese :

-Ni hastez, ni hastez...Tante plu frue ni finabos, quante plu frue ni esos an la tablo.

Fakte, singlafoye kande ol tinklas, ica klosheto dil diablo, la kapelestro

oblivias sua meso e pensas nur pri la supeo kristnaskal. Il imaginas la koquisti laboreganta, la furneli ube brulas fairo di forjerio, la vaporu qua acensas de la mi-apertita kovrili, ed en ita vaporu esas du dindini splendida stopita, tensita, veinizada per trufli...

Od ankore il vidas pasar serii de paji portante dishi envelopata per vaporu tentanta, e kun li ilu eniras la granda chambro ja pronta por la festino. Ho delicoza ! Yen la grandega tablo tote kargita e flamifanta, la pavoni vestizita per lia plumi, la fazani eskartante lia ali brunorea, la flakoni rubinea, la piramidi de frukti brilanta

inter la verda branchi, e ta marveloza fishi pri qui parolis Garrigou (ha, vere yes, Garrigou !) estalita sur lito ek fenikulo havanta skalii perlomatreia quaze li jus ekirus del aquo, kun buketo de herbori odoranta en lia naztrui di monstri. Tante forta esas la viziono di ta marveli, ke semblas a domno Balaguère ke ita omna dishi admirinda prizentesas avan il sur la broduri dil altaro-tuko, e du- o trifoye, vice *Dominus vobiscum* ! il surprizas su ipsa per dicar la *Benedicite*. Ecepte ica poke importanta erori, ca estiminda viro recitas lua oficio tre konciencioze, sen ignorar un lineo, sen omisar un genuflexo ; ed omno funcionas sat bone til la fino dil unesma meso ; nam omni savas ke dum la dio di Kristnasko la sama oficianto mustas celebrar tri intersequanta mesi.

-Yen un meso finita ! dicas a su la kapelestro dum sospirar pro alejo ; pose sen perdar mem un minuto , il signifas a lua kleriko od adminime ilta quan lu kredas esar sua kleriko, e...

Drelindin din !... Drelindin din !

Lo esas la duesma meso qua komencas , e kun ol komencas anke la peko di domno Balaguère.

-Rapide, rapide, ni hastez, klamas a lu per olua mikra voce acideta la klosheto di Garrigou, e cafoye la desfortunoza oficianto, tote abandonata al demono dil gurmandeso, precipitas su a la meslibro e devoras la pagini kun l'avideso di lua apetito ecitegata. Frenezioze il abasas su, ristaceskas, komencas la kruco-signi, la genuflexi, plukurtigas lua omna gesti por finir plu frue. Apene il extensas sua brakii lor la lekto dil Evangelio e apene il frapas sua pektoro lor la

Confiteor. Inter la kleriko e ilu, lo esas konkursi pri ta qua barbulios maxim rapide. Versi e responsori kurias, inter-shokpulsas. La vorti duime pronuncata sen apertar la boko, to quo postulus tro multa tempo, parfinesas per nekomprenebla murmuri.

Oremus ps...ps...ps...

Mea culpa...pa...pa...

Simila ad hastoza vit-rekoltanti fulante la vit-beri dil kuvego, amba barbotas en la Latina di la meso, dum sendar spricizuri ad omna lateri.

Dom...scum !... dicas Balaguère.

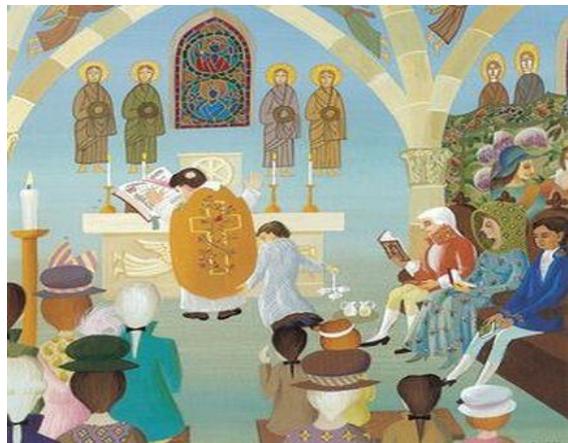
...**Stutuo !...respondas Garrigou** ; e sempre la damnita mikra klosheto esas hike e tinklas an lia oreli, quale ca sonalii quin on pozas sur la kavali dil postoficeyo por galopigar li rapidege. Vi povas imaginar ke per tala rapideso infernal senkanta meso finas nelente.

-Yen la duesma meso finita ! dicas la kapelestro anhelante ; pose sen grantar a su la tempo respirar, reda, sudorifanta, il rulfalas sur la gradi dil altaro e...

Drelindin din !... Drelindin din !...

Lo esas la triesma meso qua komencas. Esas nun nur kelka pazi efektigenda por arivar al repasto-chambro ; ma, ho ve ! segun quante la supeo kristnaskal divenas plu proxima, la desfortuna Balaguère esas kaptita per foleso nepacienta e gurmanda. Lua viziono pluforteskas, la orea karpi, la rostita dindini esas hike, hike... il tushas oli ;...il oli...Ho ! Deo mea !...la dishi vaporifas, la vini odoras bone ; e sukusante olua sonalio furioza, la mikra klosheto klamas ad ilu :

-Rapide, rapide, e mem plu rapidamente !...

Ma quale lu povus irar plu rapidamente ? Ilua labii moveskas apene. Il ne plus pronuncas la vorti ... Ecepte fraudetar detrimentante la Sinioro Deo ed eskamotar la meso quan il debas a lu... E lo esas to quon lu agas, ho la desfortunozulo !...De tenteso a tenteso lu komencas per ignorar un verso, pose du. Plu tarde la epistolo esas tro longa, il ne finigas ol, froletas l'evangelio, preterpasas la Credo sen enirar, ne dicas la Pater, salutas de fora disto la prefaco, e per salti e springi hastas tale al damneso eterna sempre sequata dal infama Garrigou (*vade retro, Satanás !*) qua helpas ilu marveloze, plulevas ilua chazublo, turnas la folieti duope, shokpulsas la pupitri, renversas la flakoni, e sencese sukusas la mikra klosheto sempre plu forte, sempre plu rapide.

Oportas vidar la vizaji trublegata di omna asistanti ! Nome li koaktesas sequar segun la mimo dal sacerdoto ita meso di qui li ne audas ula vorto, la uni staceskas kande la altri genupozas, sideskas kande l'altri stacas ; ed omna fazi di ca stranja oficio intermixesas sur la benki en amaso de posturi diversa. La stelo di Kristnasko irante sur la voyi dil cielo,

ibe, vers la mikra stablo, paleskas pro teroro dum vidar ita konfuzeso...

-L'abado iras tro rapide...Onu ne povas sequar, murmuras la olda siniorino vidva dum agitar sua kofio kun divago.

Mastro Arnoton, havante sua granda stala binoklo sur la nazo, serchas en lua mesolibro ube, ye la diablo, on povas esar. Ma funde, ica omna honesta homi, qui, li anke, pensas pri la supeo kristnaskal, ne esas deskontenta ke la meso iras tante rapidamente ; e kande domno Balaguère, havante vizajo radioza, turnas su vers la asistantaro dum klamar per lua tota forteso : *Ite, missa est*, esas quaze nur un voco en la kapelo por respondar a lu *Deo gratias* tante joyoze, ke on povus ja kredar esar an la tablo lor la unesma tosto dil supeo kristnaskal.

III

Kin minuti pose, la turbo dil siniori sideskis en la granda chambro, la kapelestro esis meze di li. La kastelo lumizita de supre ad infre, sonadis per kanti, ridi, rumori ; e la veneracinda domno Balaguère stekis sua forketo en alo dil ucelo *tetrastes bonasia*, dronante la remorso di lua peko sub ondi de vino dil papo e de bona suki di karni. Ilu drinkis e manjis tante, la kompatinda santa viro, ke il mortis dum la nokto pro terorinda atako, sen havir nur la tempo repentar ; pose, dum la matino, il arivis en la cielo ankore joyante pro la festi dil nokto, e me lasas vi pensar quale il aceptesis ibe.

-Forirez, ke mea okuli ne plus videz tu, ho mala Kristano ! dicis a lu la suverena Judiciisto, nia mastro di omni. Tua kulpo esas suficiente granda por efacar tota vivo

vertuoza... Ha ! tu furtis de me noktomeso... Nu ! tu pagos a me triacent de oli vicee, e tu eniros la paradizo erste kande tu celerabos en tua propra kapelo ica triacent mesi kristnaskal koram ti omna qui pekis pro tua kulpo e kun tu...

...E yen la vera legendo pri domno Balaguère quale on rakontas ol en la lando dil olivi. Hodie la kastelo di Trinquelage ne plus existas, ma la kapelo stacas ankore tote supre dil monto Ventoux, en bosketo de verda querki (« *quercus ilex* »-i). La vento frapigas olua desjuntita pordo, la herbo inkombras la solio di ol ; esas nesti ye l'anguli dil altaro ed en l'embrazuro dil alta fenestri di qui la vitralii kolorizita desaparis depos longa tempo. Tamen, onu susuras ke singlayare, dum kristnasko, lumo supernatura vagadas inter ica ruinaji, e dum irar a la mesi ed a la supei kristnaskal, la rurani perceptas ica fantomo di kapelo lumizita per nevidebla ceri qui brulas en libera aero, mem sub nivo e vento. Vi ridos pri co se vi volos, ma vitkultivisto di ta loko, nomata Garrigue, probablamente descendanto di Garrigou, asertis a me ke lor vespero di kristnasko, pro ke lu esis kelkete ebria, il misirabis sur la monto proxim Trinquelage ; e to quon lu vidabis... Til dek-e-un kloki pdm, nulo. Omno esis silencoza, extingita, senviva. Subite, ye aproxime noktomezo, kloshmuziko sonadis tote supre dil kloshturmo, anciena, ancienega kloshmuziko olqua semblis esar tre 'lontana'. Balde, sur la voyo acensanta, Garrigue vidis fairaji tremar, agitesar nepreciza silueti. Sub la portaloo dil kapelo, on marchis, on susuris :

-Bona vespero, mastro Arnoton !

-Bona vespero, bona vespero, mea filii !...

Kande omni enirabis, mea vitkultivisto, qua esis tre brava, proximeskis diskrete, e regardante tra la ruptita pordo vidis stranja spektaklo. Ica omna homi quin il vidabis pasar rangizesis cirkum la koreyo, en la navo diveninta ruinajo, quaze la anciena benki existus ankore. Bela siniorini vestizita per brokato e surhavante kofii dentela,

siniori galonizita de supre ad infre, rurani en granda vestii florizita quale havis nia avuli ed omni aspektis olda, velkinta, fatigita. Tempope, uceli noktal, kustumala gastil dil kapelo, vekigita per ca omna lumaji, venis vadar cirkum la ceri di qui la flami acensis rekta e nepreciza quaze oli kombustabis dop ula gazo ; e to quo tre amuzis Garrigue, lo esis longa viro havanta granda binoklo stala, qua sukusis singlainstante lua alta peruko nigra sur qua un de ta uceli stacis tote intrikita dum agitar senbruise sua ali...

En la fundo, mikra oldulo havanta staturo pueral, genupozante meze dil koreyo, agitis senespere kloshto sen sonalio e sen voxo, dum ke sacerdoto, vestizita per olda orajo, iris, venis avan l'altaro dum recitar pregi di qui on audis nula vorto... Kompreneble, ico esis domno Balaguère, dicanta lua triesma senkanta meso.

(1) Domno : Respektoza titolo grantita a sacerdoti di certena ordeni religial.

(Segun novelo di la “Letri di mea mueleyo” da Alphonse Daudet)

Kom logikoza sequo dil preirinta novelo, yen artiklo pri la autoro di la literaturajo

ALPHONSE DAUDET E LUA DOMO DIL FELICESO EN DRAVEIL (departemento ESSONNE)

LA NOMO Alphonse Daudet kompreneble pensigas pri Provencia pro ke ol esas strete asociita a lua verko transmisita a la posa vivanti, nome la « Letri di mea

Alphonse Daudet ofris a su lua revo-domo en la quartero di Champrosay en Draveil

Daudet ofras a su, lore evanta 47 yari, lua propra habiteyo, ankorefoye en la quartero di Champrosay. « Importanta vendo-kontrato. Ni jus kompris bela domeno : granda domo, sis hektari sub la suno, en champ...Ni obtenis ca totajo po 112.000 franki, ico ne esas folajo », ilu skribas lore a lua amiko skriptisto Edmond de Goncourt. « Il kompris ita mansio (domo) danke lua autor-yuri en loko ube il arrivabis kom povrulo », rezumas Isabelle Guignard, nuna proprietero di ca konstrukturo e qua interesesas pasionoze pri ca anciena habitanto di la dicitu loko.

Alphonse Daudet instalas su ibe kun ilua spozino ed ilua tri filii. Ita-epoke, la skriptisto ja sufros pro afekteso sifilisal, olqua handikapizas il e koaktas lu marchar kun gruchi. Draveil, itatempe, esas famoza pro la

mueleyo ». La dicitu skriptisto, tamen, vivis nur dum tre poka tempo en sud-Francia, ube il naskis en 1840. Il instalesis en la regiono parisiana quik kande il evis 17 yari e lojeskis en Draveil deko de yari plu tarde, en 1868 en la quartero di Champrosay. Il habitas lore che la genitori di lua spozino, qui lokacas ibe l'anciena rezideyo dil pikto Eugène Delacroix. Lo esas en ta loko ke Alphonse Daudet parfinos lua famoza « Letri di mea mueleyo ».

En 1887, pro la pekunio furnisata per lua sucesoza kariero literatural, Alphonse

bona qualeso di lua aero e pro lua medio natural di foresti e di viteyi, ultree la fluvio Seine esas an l'extremajo dil gardeno di la domeno aquirita dal skriptisto. « Il facinesis per l'aquo e dicis ke il volabus esar maristo. Il multe navigis en barko sur la rivero Seine », informas Isabelle Guignard.

En ica portueto di paco, la skriptisto invitas la artisti maxim famoza di lua epoko. La 'mansio' esas bruisoza lor la accepti qui havas loko ibe. Maupassant, Mistral, Zola, Proust, Rodin, Drumont (grand artisti Franca di ta epoko NDLT)...venas. « Il havis apertata mento ed acceptis yuna talentozi same kam konocat artisti, il prizis la intelektala kambii. Il esis tre apta por kunvenigar la homi » Isabelle Guignard savigas.

Hodie ankore, la viziteri povas admirar la tilio plantacita en la gardeno da Edmond de Goncourt, un de la kreinti dil akademio qua havas ilua nomo. Cetere, il transpasos che lua amiko dum la 16ma di julio 1896. Altra persono venante sovente (ofte) adibe esas la skriptisto e fotografisto Nadar habitanta la sama quartero.

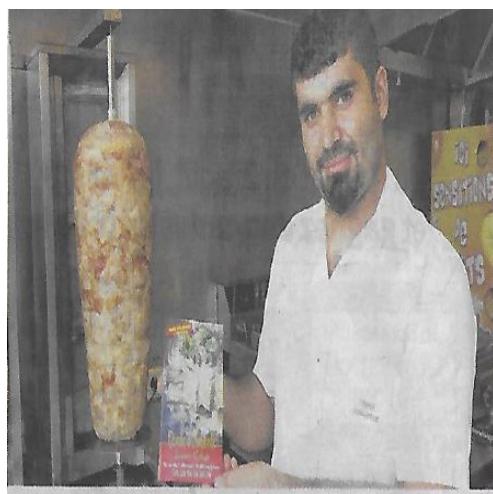
La tre granda majoritato dil verkaro da Alphonse Daudet inspiresos per ita loko, ma anke per lua habitanti. « Lo esas la kazo di D-ro Rouffy, mediko en Draveil lor la tempo kande Daudet vivis ibe, naracas Isabelle Guignard. On savis ke il flegis multa homi dum pagesar poke. Kande Alphonse Daudet kreis bona persono en un de lua romani, t.e. persono qua salvas, qua aceptas, qua celas, il inspiresis per lu e

nomizis lu sempre la D-ro R... » Kande ica famoza mediko mortis, monumento edifikesis ye ilua nomo ed Alphonse Daudet esis un del donaceri.

En 1897, l'afero Dreyfus explozas. Ca skriptisto divenas partisano dil kontre-Dreyfus-ani. Ma il transpasas subite dum ta yaro ipsa, ye la 16ma di decembro en Paris, evanta tatempa 57 yari. Lor lua funero, ilua sarko portesas samatempe dal jurnalisto antisemida Edouard Drumont e dal defensero di Alfred Dreyfus, nome lua amiko Emile Zola, qua pronuncos ilua laudo funeral. Un yaro pose, ilua spozino vendos la domo.

(Artiklo da SEBASTIEN MORELLI publikigita en la jurnalo LE PARISIEN)

NEKUSTUMALAO – « KEBAB » KUN SAUCO...REVOLUCIONERA !

“Ka “kebab” kompleta ? “Ketchup” o sauco blanka ?”. La klientaro dil restorerio havante specalaji Turka, ETOILE D’ANATOLIE, situata ye 91, strado di Prezidanto-François-Mitterand dil urbo Longjumeau, ne venas sempre por la qualeso dil servata repasti. Nome, multi, venante sur la traci dil revolucionero Lenin, haltas por gustar disho. E li deskovras plezure la karto « Lénine Kebab ». « Ca titulo esis ja disponebla sur l’anciena karto, ante ke ni posedeskis ca restorerio en 2009. Ni ne volis chanjigar ol, explikas Emine e Mehmet Batmaz, jeranti di ca loko. Konstante, la pasanti venas por fotografar la plako (*NDLR : pozita sur la muro apud l’enireyo dil restorerio*). « Li profitas por demandar informi a ni.

Li anke marchas por vidar la korto. » Ca insigno es facile trovebla. Suficas mashineskribar la klefa vorti « Lénine » e « kebab » sur sercho-motoro interretal por vidar quik aparar la koordinati di ta establisero. A certena personi, la dicitu restorerio preske divenis pilgrimeyo. Unfoye yarale, la membris dil asociuro « Lénine » (Lenin) en Longjumeau interrenkontras por parolar kune pri lo pasinta di ca loko. « Me kredas ke co eventas lor aniversario-dato, konfidas la yuna jerantino. Nun ni kustumeskis acceptar li.

(artikleto publikigita en la jurnalo LE PARISIEN)

TAO-TE-KING

Sequo dek-e-kinesma

L

Ekirar lo esas la vivo, enirar lo esas la morto.

Kompanuli en vivo, li esas tri de dek,

Kompanuli di morto, li esas tri de dek.

Homi qui vivas

e quik de ca vivo movas en la feldo dil morto,

li esas anke tri de dek.

Quo esas la motivo di co ?

Pro ke li volas donar a lia vivo senco plu alta.

Me audis dicar ke ta qua savas bone duktar sua vivo

marchas tra la mondo

sen renkontrar tigri nek rinocero.

Lu trapikas armeo

sen evitar la defens-armi e la atak-armi.

La rinocero trovas nulo quon lu povas perforar per lua korno.

La tigro trovas nulo ube lu povas stekar lua ungli.

L'armo trovas nulo quon lua aristo povas tranchar.

Pro quo do ?

Pro ke la Sajulo ne havas punti vundebla dal morto.

LI

La VOYO genitas.

La VIVO nutras.

La medio formizas.

La influi parfinas.

'Itaque', omna enti veneracas la VOYO,

Ed aprecias la VIVO.

On veneracas la VOYO,

on aprecias la VIVO,

sen incito extera, tote spontane.

Konseque : la VOYO genitas,

La VIVO nutras,

ol kreskigas, flegas,

perfektigas, mantenas,

shirmas e protektas.

LII

La mundo havas origino,

lo esas la Matro dil mundo.

Qua trovas la Matro

povas konocar elua filii,

qua konocas elua filii

e turnas su itere vers la Matro,

Ita ne endanjerigas su, dum lua tota vivo.

**Qua mantenas klozita sua boko
e klozas sua pordi,
ita ne expozas su a chagreno dum
lua tota vivo.
Qua apertas la boko
e volas ordinigar sua aferi,
ita, dum lua tota vivo, onu ne povas
helpar lu.**

**Sizar lo minima, lo esas havar en su
ipsa, la klareso.**

**Mantenar la sajeso, lo esas fortesar.
Se on utiligas sua lumo
por retroirar a ca klareso,
onu expozas su a nula danjero.
Lo esas to quon onu nomizas la
mantelo dil eterneso.**

(Duro sequos)

HISTORIO DI ROMA

Cn. Manlius Vulson.

La konsulo Cnéus Manlius Vulson, sendita por organizar la provinco di Scipio l'Aziano, esis tante deziroza obtener la triumfo, ke il deklaris milito al Pisidiani ed al Galla Greki, qui sokursabus Antiochus. Il ne havis desfacilaji por vinkar li ; inter lua kaptiti trovesis la spozino di rejo Ortagionto ; il gardigis elu da centuriono, qua violacis el : unesme el celis ica violento ; pose,

kande el negociabis sua ransono, elu livris ica adulteranto a la tota venjo di elua spozulo.

Paulus Emilius, la Macedonian.

Lucius Paulus Emilius, filiulo di ta qua perisis en Cannae, vinkis la Liguriani, lor lua unesma konsuleso, olquan il obtenis erste pos tri refuzi. Lor ilua triumfo, il exposis al regardi dil civitani picturo reprezentanta lua omna prodaji.

Dum la tempo di lua duesma konsuleso, il kaptis, en Samothrake, la rejo Macedoniana Perseus, filiulo di Philippos, plorigis la desvinkinto, sidigus il apud lu, ma, tamen, il transis ilu dum triumfo. Meze di ta publika joyo, ilua du filiuli mortis : lore il avancis inter l'asemblo dil populo, e dankis la fortuno, vidir ke la malaji povanta minacar la republiko, esis eventuale deturnita pro lua defeliceso personal. Kom gratitudo pro tante nobla agi, la populo e la senato grantis a lu la privilejo asistar la Cirko-ludi, vestizita kom triumfanto. Tala esis lua seninteresteso e lua povreso, ke pos lua morto, ilua spozino povis pagesar de lua doario nur per la vendo di sua omna havaji.

Tib. Sempronius Gracchus.

Tiberius Sempronius Gracchus, naskinta en la maxim famoza familio, ne acceptis ke on enkarcerigez Scipio l'Aziano, ilqua esis tamen lua enemiko personal. Kande il esis pretoro, il

submisis Gallia ; kande il esis konsulo il konquestis Hispania, pose Sardinia, lor lua duesma konsuleso : il kunduktis a Roma tante granda nombro de kaptiti, ke la longe duranta tempo di lia vendo naskigis la proverbo : Sardiniani vendota ! Kom censoro, Tiberius disdonis a la quar tribui di urbo Roma la filiuli di emancipiti, qui unesme esabis plasizita en la tribui di la ruro. Ica aranjuro desplezis a la populo, qua, pro ke lu ne audacis atakar ilu ipsa motive dil influo di ilua autoritato, akuzis lua kolego Claudio. Ja du tribui kondamnabis il ; ma Tiberius juris ke il sequos lu en exileyo : lore la akuzato absolvesis. Uladie, en sua domo, , Tiberius vidis paro de repteri eskapar de la lito quan il partigis kun sua spozino : konsultita oraklo respondis ke ta de la du mastri di la lojeyo qua esos de la sama sexuo kam la serpento quan on sakrifikabos, perisos kom la unesmo. Pro amoro a lua spozino Cornelia, Tiberius ocidigis la maskulo.

Tradukuro extraktita de la verko : DE VIRIS ILLUSTRIBUS

NIA POEZIALA ANGULO

KANTAS EN ITHAKA LA NAKTIGALI

Kantas en Ithaka la naktigali

Super la cedri-boski sur la rivo

Dil maro qua resonas qual' cimbali

Kontre la roki. Quale pura nivo

Iradias en cielo stela perli.

E hike, dume, krias nur l'or-merli,

Le mikra rivereto kalme pasas

E cirkum alta popli qual' girlando

Korniki ronde flugas e kroasas

Kande printempo kreskas en Was-lando.

Tamen parolas kun la sam emoco

Poeti, tra la spaci e la loki :

Qual' Pentekosto-vento lia voce

Es inspirata da la sam advoki.

Simile rozin ulu disfaligas

Ed altra manuo nove lin rilidas.

Anton van WILDERODE (*Tradukita da ANDREAS JUSTE*)

HOMEROS

L' ILIADO

Rezumo di lo preirinta: . *Pos ke lua fratulo Ménélaos vundesis, rejo Agamemnôn incitas zeloze la Akhaiani a milito balde komenconta. La kruelaji debutas senfiste ed esas hororinda. La Akhaiani komencas desvinkar lore Deino Hèrè rezolvas intervenar per suplikar Zevs qua paroleskas. Plu tarde Deino Athènè instigas Diomèdès kombatar sucesoze Arès la milito-deo. Pro diskurso dal divinisto Hélénos la Troiani rihavas kurajo e la milito divenas mem plu frenezioza. Senesperigita la spozino di Hektôr iras renkontre ad elua mariajito kun elua infanteto. Hektôr renkontras Paris ed esas provizora ceso dil kombati. Pose, Hektôr defias la Akhaiani e Menelaos volas luktar kontre il, ma lua kompanuli impedas lu acceptar ica kombato quan li opinionas esar tro riskoza por Menelaos. Ma fine Aias ed Hektor rezolvas interaffontar. Tamen, la kombato csesas instantale pro ke nulu povas esar vinkanto.*

E lia-latere, la Akhaiani bone armizita duktis a la deala Agamemnôn Aias joyoza pri sua vinko. E kande li arivis al tendi dil Atreido, la rejo dil homi Agamemnôn sakrifikis al potentia Kroniôn un tauro evanta kin yari. Pos senpeligir lu, preparir e tranchir lu habile a plura peci, li boris iti per spisi, rostigis oli sorgoze e forprenis oli de la fairo. Pose li preparis la repasto e komencis manjar, e nulu povis plendar , en lua anmo, indijar egala parto. Ma la heroulo Atreida Agamemnôn, qua imperas adfore , honorizis Aias per la tota dorso. Ed, omni drinkinte e manjinte segun lia dursto ed hungro, la oldulo Nestôr apertis kom la unesmo la sesiono dil konsilantaro e parolis tale, tre prudente :

-Ho Atreidi, e vi chefi dil Akhaiani, mult haroza Akhaiani mortis, di qui la ruda Arès varsis la sango nigra an la rivi dil klara fluo Skamandros, e di qui la anmi decensis adche Aidés. 'Itaque' oportas haltigar la kombato quik de la lumesko dil matino. Pose, asemblinte, ni deprenos la kadavri per la helpo da nia bovi e da nia muli, e ni brulos oli opoze a la navi, por ke singlu adportez la cindri di li a sua filiuli, kande omni esos retroveninta sur la sulo dil patrio. E ni erektoz por li, cirkum unika rogo, un sama tombo en la planajo. E, tote proxime, ni konstruktos quik alta turmi qui protektos ni e nia navi. E ni pozos ibe pordi solida por la paso dil kavalriani, e ni kavigos extere fosato profunda qua haltigos la kavalriani e

la kavali, se la brava Troiani duktas la kombato til ibe.

Tale il parolis, ed omna Reji aprobis ilu.

E l'agora tumultoza e konfuza dil Troiani asemblis su avan la pordi di Priamos, sur la alta citadelo di Ilios. E la saja Antènôr parolis tale kom la unesmo :

-Men askoltez, ho Troiani, Dardaniani e Federiti, por ke me dicez to quon imperas a me mea kordio. Ni irez ! ni retrodonez al Atréidi, l'Argianino Hélénè ed elua omna richaji e ke li forportez li. Ni kombatas nun kontre la sakra juri quin ni facabis, e me esperas nulo bona por ni, se vi ne agas to quon me dicas a vi.

Tale parolinte, il sideskis. E lore staceskis meze di omni la deala Alexandros, la spozulo di Hélénè havante bel hararo. Ed il respondis per paroli alizita :

-Antènôr, to quon tu dicis ne esas agreabla a me. Tu povabus konceptar plu bona projeto, e, se tu parolis serioze, certe, la Dei igis tu fola. Ma me parolas koram la Troiani domteri di kavali, e me refuzas to quon tu dicis. Me ne retrodonos ca muliero. Koncernante la richaji quin me forportis de Argos aden mea domo, me volas retrodonar oli omna, e me adjuntos a li kelki di le mea.

Parolinte tale, il sideskis. E, meze di omni, staceskis la Dardanido Priamos, simila ad ula Deo pro lua prudenteso. E, tre saja, il parolis tale e dicis :

-Men askoltez, ho Troiani, Dardaniani e Federiti, por ke me dicez to quon imperas a me mea kordio. Nun, manjez via repasto quale kustumale,

singlu suavice facionez bone. Quik de la matino Idaios irez a la kava navi, en la skopo portar al Atréidi Agamemnôn e Ménélaos l'ofro da Alexandros de qua venas nia deskonkordo. Ed il questionez li, per saja paroli, ka li volas cesigar instantale la trista milito til ke ni brulabos la kadavri. Ni kombatos pose itere, dum vartar ke la fato rezolvez pri ni e donez la vinko a un de la du populi.

Tale ilu parolis, e ti qui askoltis lu obediis, e l'armeo manjis sua repasto quale kustumale. Quik de la matino, Idaios iris a la kava navi. Ed il trovis la Danaani, alaktiti di Zevs, asemblita en l'agora, proxim la pupo dil navo di Agamemnôn E, stacante meze di li, il parolis tale :

-Ho Atréidi e Akhaiani havante bela knemidi, Priamos e la famoza Troiani imperas a me portar a vi l'ofro da Alexandros de qua venas nia deskonkordo, se tamen ol esas agreabla a vi. Omna richaji quin Alexandros forportis ad Ilios sur lua navi kava , - 'utinam' lu mortabis antee ! – Il volas retrodonar oli ed adjuntar kelki di le sua ; ma il refuzas retrodonar la yuna spozino dil glorioza Ménélaos, malgre la supliko dal Troiani. E li anke imperis me questionar vi kad vi volas cesigar instantale la trista milito til ke ni brulabos la kadavri. Ni kombatos pose itere, dum vartar ke la fato rezolvez pri ni e donez la vinko ad un de la du populi.

Ilu parolis tale, ed omni tacis. E Diomèdès audacoza al kombato parolis tale :

-Nulu de ni acetez la richaji di Alexandros nek di Hélénè ipsa. Esas evidenta por omni, mem por infanto,

ke la suprega dizastro suspendesas
super la kapo dil Troiani.

(Duro sequos)

TILL STRIGOSPEGULO

La dek-e-quaresma rakonto

(Dicas, quale Strigospegul' dissavigas, ke il intencas flugar en Magdeburg de la galerio, e refuzas la regardanti per mokado.)

Balde pos ca tempo, kande Strigospegul' esis sakristo, lore il venis a Magdeburg, en la urbo, e praktikis multa bubaji, e lua nomo pro co unesme konoceskis, tale ke onu savis parolar pri Strigospegul'. Lore lu instigesis da la maxim prosperanta borgezi di ca urbo por ke il agez ulo aventuroza e jonglaja. Lore il

dicis, ke il agos ico ed iros adsur la urbodomo e flugos de la galerio ibe. Lore efektigesis klamado tra la tota urbo tale, ke yunuli e yunini asemblis su sur la ferieeyo e volis vidar, quale ilu flugos. Konseque Strigospegul' stacis sur la galerio dil urbodomo e movis sua brakii e kondutis same quale ilu esus flugonta. La homi stacis, apertis okuli e bokegi ed opinionis nulo altra kam ke il flugos. Lore Strigospegul' celite ridetis, apene il povis retenar su ridar laute, e dicis : « Me judikis, ke esas en la mondo nulu plu stulta o fola kam me.

Nun me certe vidas, ke hike preske la tota urbo esas plena de stulti. E se vi omna kune dicus a me, ke vi esas flugonta, me ne kredus lo, e vi kredas me, qua esas stultulo. Quale me povus flugar ? Me ya esas nek ganso nek ucelo, pro ke me ne havas ali, e sen ali o plumi nulu povas flugar. Nun vi evidente vidas, ke ico esas mentio. « E lore il turnis su e kuris adexter la galerio e lasis la populo irar separate a diversa loki, parte blasfemante, parte ridante, e li dicis : « Ica homo esas folulo, tamen tale lu dicis la vereso. »

(Duro sequos)

AKTUALAJO – Okcitanie

L'episkopo di Pamiers demandos pardon pro la kruc-milito kontre la kataristi.

Dum la venonta 16ma di oktobro, eventos en Montsegur ceremonio di penitenco pro la kruc-milito e plu precize pro la masakro di Montsegur.

La venonta 16ma di oktobro esos dio historial por Okcitanie : l'episkopo di Pamiers, Jean-Marc Eychenne, demandos pardon pro la kruc-milito kontre la kataristi. Facesos « penitenco pro la kruc-milito kontre la Albiani (altra nomo dil kataristi NDLT), e plu precize pro la masakro di Montsegur. Segun la komunikajo dil diocezo di Pamiers, Coserans e Mirepoix, ibe demandesos « pardon a la Sinioro Deo pro partoprenir per certena de nia membri e certena de nia institucuri ad agi kontrea al Evangelio. » Ita-sinse, la diocezo

memorigas ke « la Sinioro Jesu donas a ni l'impero amar nia proximo e ne replikar al violento per la violento ».

Ye 15 kloki 'okuros' celebro en la kirko di Montsegur, olqua ne esos meso ma liturgio kun diskurso. Lo esas hike, ke Jean-Marc Eychenne efektigos sua demando por pardon ye la nomo dil Eklezio di la departamento Ariège, nam lua kompetenteso ne iras transe. En lua komunikajo, la diocezo savigas : « La

ceremonio ne ja esas tote

Ruinajo dil fortreso di Montsegur

preorganizita ma povus esar ke Sinioro Eychenne agos gesti simbolal quale lavar pedi kom signo di humileso. Muriel Batbie kantos la « Pater » katarista, ico nulatempe antee facesis en tala cirkonstanci. Pose, esos marcho silencoza vers la loko la Prada jacanta super la halto-staciono por vehili qua duktas al kastelo, la vera loko ube la 225 kataristi mortis en la flami dum la 16ma di marto 1244 sur la rogo dil Inquiziciono. Procesiono kun branchi di lauro realigesos ye la sono dil hoboyo e dil kornamuzo pleata da Xavier Vidal e da Claude Roméro ».

Ne nur membri dil Eklezio katolika partoprenos ca evento ma anke reprezentanti dil komono Montsegur e dil kulturo Okcitana, segun raporto dil jurnal La Gazette Ariègeoise.

E pose ?

La demando dal episkopo di Pamiers ne povas havar plu fora atingo-povo kam lua diocezo. ‘Nihilominus’ ol povus bone imitesor se ol trovus eko en la Vatikano. Ita-sinse Benoît Roux remarkigas en sua artiklo ke la kontexto nuna esas sen dubito oportuna e ke papo Franciskus povus interesesar a ca demarsho

venante de la Lando Foix (departemento Ariège) per demandar pardon plu generala koncernante l’Inquiziciono. La papo esas vizitonta la Stato Franca en 2017 o 2018.

Ultre co, l’episkopo di Pamiers esos prezenta en Tolosa (Toulouse) dum la 19ma di novembro venanta por konfero titulizata « Kunvivado, nova arto vivar ensemble », kun reprezentanti di omna religii, ateisti ed animisti.

L’ideo konjekteble venas del okcitanismo

Segun nia kolegi Okcitane-parolanta di France 3, l’ideo por demandar pardon naskis de diversa konversi kun certena personi Kristana di qui la memoro esis kontuzita pro la Kruc-milito e pro la simpla fakto mortigar ye la nomo di Deo. La por-parolanto episkopal, patro Edouard Laportalière, explikis ke la kantistino Muriel Batbie Castell igis possiba l’interrenkontro da kelka personi. Dum la printempo pasinta, episkopo Eychenne vizitis Jean-François Laffont en la « Ostal d’Occitania » (Domo di Okcitania) e pose konsultis la Dominikani, nam, pro lia partopreno al masakro dil kataristi, ili esas sentiva a ca evento. Fine rezolvesis la dato dil 16ma di oktobro.

La probo di 1998

Ico esas la unesma foyo kande on demandas pardon pro ca krimino, e mem se en 1998 esis probo carelate per la « Manifèst per la reconciliacion » (Publika deklaro por la rikonciliado). Parolesis pri letro havante tri pagini sendita a papo Ioannes-Paulus II segun inicio dal urbestro di Tolosa (Toulouse)

Dominique Baudis, dal prezidanto di « Convergéncia Occitana » (Konvergo Okcitana) Jean-François Laffont, da abado Georges Passerat, da Bertrand de La Farge, Patrick Lasseube e duadeko de Okcitanisti, qui volis interpelar l'Eklezio por ke ol agnoskez sua kulpri.

Juste ita-epoke on kredis trovir la kadavro di komto Raimon VI di Tolosa en sarkofago, mortinta kom

exkomunikito ed enterigita sekretamente en sua civito, ed on expresis demando por cesigar l'ekkomunikado di lua filiulo Raimon VII.

Dum la yaro 2000, papo Ioannes-Paulus II redaktabis demando por pardon en dokumento titulizita « Memoro e rikonciliado », ma ico esis demando tro generala qua ne aludis la kataristi.

(Artiklo extraktita de la Okcitana jurnalo interretal JORNALET di la 22ma di septembro 2016)

Me memorigas la lekteri, ke la Eklezio katolika entraprezis kruc-milito kontre la katarista hereziani di Languedocia (regiono di sud-Okcitania) de 1209 til 1255. Ita terorinda milito produktis un milion mortinti en lando populizita ta-epoke da 4 milion habitanti, devastis Languedocia komplete e destruktis la lora tre brilanta civilizuro Okcitana di qua la centro esis Languedocia.

AKTUALAJO – Kurdia

La Zoroastrismo rivivas en Kurdia

Simbolo dil Zoroastrismo

La religio Zoroastrista, bazata sur l'Avesta e la predikado da Zoroastro (Zarathustra en la anciena linguo Persiana) ridivenas vivanta en Kurdia ube ol esis la religio

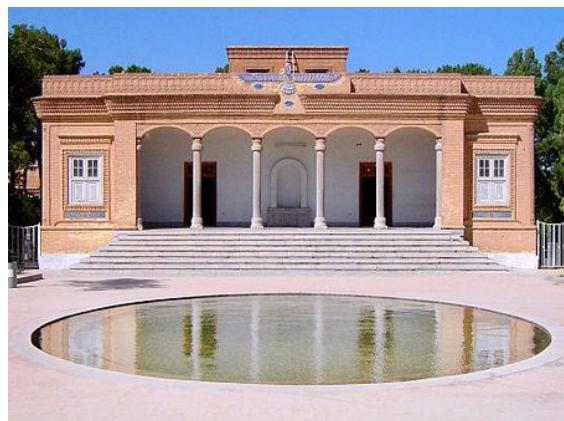
hegemorial til ke ol esis exterminata per l'invado islamana. Nunepoke, India esas la lando dil mondo havante la maxim nombroza habitantaro Zoroastrista, olqua esas la frukto di la granda quanto de refujinti qui fugis la konverti koaktata al islamo impozita dal Arabi. De la Kurdi permanis en Irania nur minoritato Zoroastrista havante hodie, 25.000 membra. Sociale li esas izolita, exemple en Yazd lia templi atakesas da fanatici islamisti.

L'intereso al Zoroastrismo forte kreskis dum la recenta tri pasinta

yari en sud-Kurdia, kom moyeno, por la habitanti, rekuperar lia radiki kultural e nacional. Tamen, onu ne savas l'epoko kande predikis Zoroastro, ilqua esis la unesmo (ecepte forsan Akhenaton) pozinta la bazi di religio monoteista havante kompozanta elemento dualista, nome la mazdeismo, e defensanta la pacifismo. De lua docado, opozata al politeismo, elaboresis la figuro dil diablo en la religio Kristana ed en la katarismo.

Dum la pasinta monato agosto, fondesis en la chefurbo Kurda di Irakia, la Konsilantaro Zoroastrista di Arbela (*Hewlêrê Encumena Ola Zerdeşî*), defensanta la kunexistado dil diversa religii di Irakia. Ica organismo esas la rezultajo dil kreo, dum aprilo 2015, dil Suprega Konsilantaro Zoroastrista, por la teritoriala domeno Kurda, en ca ipsa urbo. Paralele a la kreo di Konsilantaro di Arbela, prizentesas

Konsilantaro Zoroastrista en Rojava (Kurdia Siriana), dum ita monato agosto ipsa. La Konsilantaro, qua nunepoke komencas apene funcionar, radikifis en Efrîn danke la grupo *Yasna*, di vicina Irakia. *Yasna* havas sua sideyo en Sulaymaniyâ, la duesma urbo maxim importanta di sud-Kurdia ube inauguresis la unesma templo Zoroastrista lokal same kam lua fairo, olqua esas la simbolo mazdeista eminenta, en spaco suprege importanta.

Fairo-templo en Yazd

(Artiklo publikigita en la Okcitana sur la interretala jornalo JORNALET)

CITAJO

Agez jentile ma ne expektez gratitudo. (Konfucius)

Ukrainian urbi

Mukachevo, Lviv

Voyajo per automobilo en 2016

Da Robert PONTNAU

Pro quo Ukrainia ?

Pro quo me selektis Ukrainia por vizitar ? On dicas, ke ibe esas milito (en Donbass) e multi imaginas ke vizito esas danjeroza. Me savas, ke la milito esas fora en la esto e ke la westo povas vizitesar sen risko. Pro la milito, la kurso dil lokala pekunio, la Hrivnya, falis e certe la vivo esas chipa por stranjeri.

Me ja ofte esis ibe, unesmafoye, dum la lasta yaro di Sovietuniono en 1991, lastafoye me vizitis Bukovina en 2014 e restis semano en Chernovcy. Linguale ne esas problemi por me, omnube on povas parolar Ruse, e la Ukrainianan me suficiente fluante parolas, extreme weste, ube florifas nacionalismo parolesas Ukrainiane, centre ed este parolesas Ruse. Ja du yari ante nun trovesis omno en la butiki, do esis nulo por timar. La Mez-Europana klimato esas anke varma dum la somero.

Me do rezervis hotelchambri per interreto ye tre chipa preco. Forta incito esis anke l'Esperanto-kongreso en Nitra (Slovakia) quan me vizitos retrovenante a mea lando Francia. Me savas, ke pro la milito en l'esto la vivnivelo senteble diminutis. Anke esas interesiva savar ke Ukrainia ne esas tam unesala lando, kam on generale kredas en la westo. Do pro quo ne rivizitar lando, quan me olim konocis e vidar, quo esas ibe nova, quo chanjis ad plu bona od a plu mala.

Arivo en Ukrainia

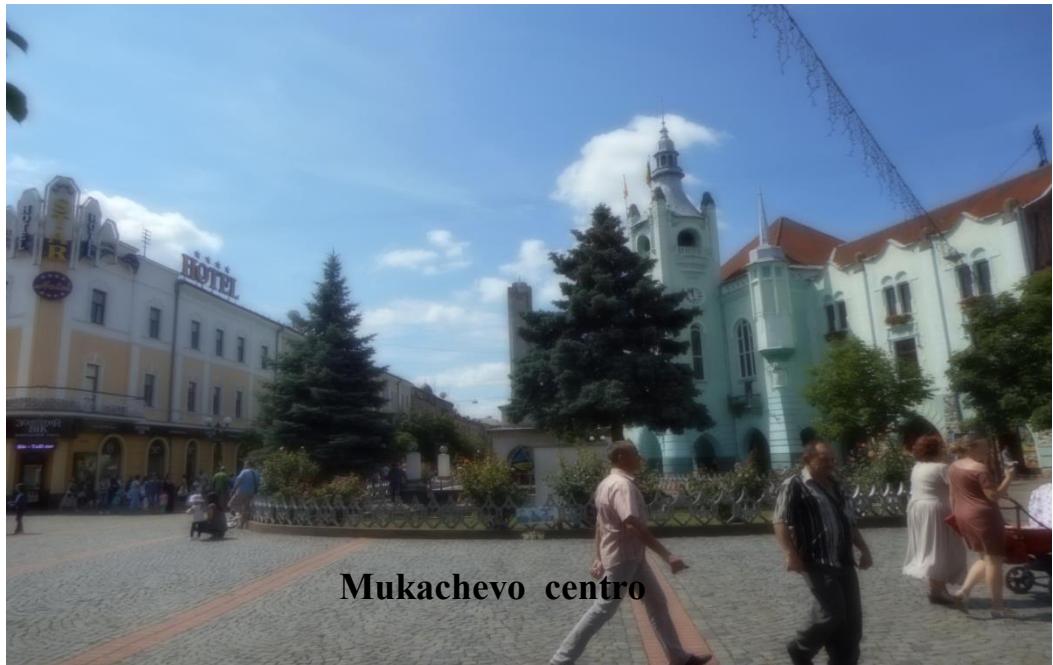
Pos travehir Francia, Germania, Austria e Hungaria ni arivas an la frontiero en Berehove, quan me ja travehis du yari ante nun. Ja de longa tempo ne plus esas la barboza filo dil Sovietal tempo, viston on ne plus postulas, tamen esas kurta serio e ni vartos dum un horo, quankam on nur regardos nia dokumenti e ne apertos la bagajuyo. La pasporto desaparas, iras de manuo a manuo e on vartas stacante til ke ol riaparos sub la tekto dil nefotografiebla doganejo. Ica longa kontrolo posrestas de la sovietal tempo, me astonesas, ke on ne pozas stampo en mea pasporto, ka voyo ad Europa ? Ka on volas atraktar turisti ? Fakte Hungariani e Slovaki e kelka Ukrainiani eniras la lando. En Transkarpatia, la regiono an la frontiero kun Slovakia, e Hungaria, me vidos sat ofte stranjera automobili, precipue de Slovakia e Hungaria.

Transkarpatia

Me haltas an la benzinstaciono quik pos la frontiero, me prenas dizelo, multe plu chipa kam en Slovakia e chanjas kelka pekunio, nam la kurso hike ne esas tre avantajoza. La pumpisto parolas Ukrainiane, Slovake e Hungare, lingui dil 3 populi qui hike vivas. Pose ni vejas ad nia skopo Mukachevo (85 000 habitanti). 100 kilometri estale di Ujhorod la chefurbo dil distrikto. Hike vivas precipue Hungariani, qui kultivas vito. Ni quik travehas Berehove, bilingua urbo precipue Hungariana, havante 25 000 habitanti. Plu norde esas anke Slovaka vilaji. La nuna distrikto esis unesme Austriana til 1918 (plu precize parto dil Hungara rejio en Austria-Hungaria) pose Chekoslovaka til 1939, kande ol ridivenis Hungara, pos nedependesko di Slovakia (sub la guidado dil fashista katolika paroko Josef Tiso.) E pos la milito en 1945 ol apartenis al Sovietal Ukrainia. Ica lando konocatesis anke sub la nomo Rutenia (G : Ruthenien, France : Ruthénie). La habitanti esas Ukrainiani, chefe Hutsuli, qui parolas altra dialekto dil Ukrainianiana linguo ma anke Hungari e Slovaki en suficiente granda nombro. Pro ica kondicioni semblas ke ne povas esar Ukrainianiana nacionalismo inter ica populi. La regiono ipsa votis ye 78% en 1991 dum la referendumo pri nedependesko por autonoma republiko en la kadro

di Ukrainia. Me havis konfirmo ante livar la lando, en Parachin, kurte avan la frontiero, kande ni haltis por drinkar lasta kafeo e komprar suveniri. Ni haltis en kafeerio e me diskutis kun simpatiinda Ukrainiano precipe en Ukraina linguo ma anke en Rusa ke nulu hike refuzas parolar. “Por ni Kiev esas plu fora kam Bratislava e Budapest. Ni esas multa mixita populi, Slovaki, Hungari, Hutsuli, quale povus esar nacionalismo inter ni?” Lu adjuntas « Adhike venis Donbassani (Donbass esas la separista regiono) vizitar sua familiani hike, li suportas la nedependo di Donbass ed omni acceptis li sen ula reprocho. » Ni pasos du nokti en Mukachevo. La hotelon ni rezervis surbaze di interretal konsili. L’acepto esas tre afabla, la chambro tre moderna kun klimatizilo, kelke mikra ma direte en la centro, di qua ni profitas.

Mukachevo esas la duesma granda urbo di Transkarpatia, ol havas 80 000 habitanti. Ol esis olim (cheko)slovaka, pose Hungariana (kun la nomo Munkács) pose Sovietala e nun Ukrainiano. Esas ankore 5 000 Hungari ma on precipue parolas Ukrainiane. Transkarpatia havas aparta dialekto ma me ne remarkis ol en la urbo. La urbo aspektas Hungare, on vidas ke la vivnivelo esas min alta kam en Hungaria, salarii esas 150 € vice 300 € en estala Hungaria. La vivo esas tamen kelke min chera. Esas anke min multa trafiko, ma tamen sat multa nova automobili. Ol havas vizitinda e vizitata kastelo, esis importanta Hungariana urbo.

Olim duimo dil habitantaro konsistis ek Judi, ma en 1944 on sendis la 14.000 Judi ad Auschwitz. Pos la milito, Sovietuniono ekpulsis la Hungariana

parto dil habitanti e remplasis ol per Ukrainiani. La aspekto esas ica di Hungariana urbo, kelke min richa. Omno trovesas en la butiki. Kelke stranje, nutriv-butiki maxim ofte ne havas frukti, qui vendesas en aparta butiki. On trovas omno en la merkato ed en nova supermerkato Eldorado, regretinde simila ad nia nova komercala centri. Ni vizitas la kastelo Polanok, qua dominacas l'urbo e prizentas bela vidpunto di la Karpati. Ol longe esis fortreso dil Hungariana familio Rakoczi, pose di le Habsburg.

La kastelo di Mukachevo

Esas precipue turisti ek Ukrainia ma anke sat ofte Slovaki e Poloni. Ni vejas al kastelo per autobuso. Autobusi esas ya chipa ma skarsa, ni mustis vartar preske un horo por retrovehar per plenega anciena autobuso. Manjar ne esas problemo, esas multa restorerii, por ni chipa, ofte kun indijena koquarto, ma preske omnube la servado esas tre lenta. En la centro esas pediranta voyo, la urbo-domo blue piktita stacas opoze ad la maxim luxoza hotelo. Esas anke monumento ad Ciril e Metodi, legendala inventisti di la ‘cirila’ alfabeto, quankam li esis ek Macedonia, od ka li havas aparte legendo en Ukrainia ?

Lviv chefurbo di westal Ukrainia

La voyo de Chop (chefa doganeyo) ad Lviv (Lvov, Lwów) e ni saveskos lo plu tarde, til Kiev esas en ecelanta stando. Olim ol pro to esis un de la poka voyi apertita ad turisti. Fine di Sovietuniono, kande me venis unesmafoye en 1991, ol ja esis bona. Trafiko ne esas multa, me supozas, ke la preco di benzino esas tro alta por Ukrainiania salarii, quankam ol semblas moderata. (0,65€ la maxim chipa dizelo). Sen problemi ni travehos la monti, qui esas vere vidinda. Ni arivos balde ad ica chefurbo dil Ukrainiania nacionalismo, qua havas preske 900 000 habitanti, esis olim Polona e sempre rebelis kontre la vicini, sive Rusi sive Poloniani. Lviv (Львів, Львов, Lwów) esas anke konocata pro sua beleso. Kelke flegata nun, ol povus preske konkurencar Praha.

(Duro sequos)

LA MISTERIO DIL OBLIVIATA VILAJETO

Rezumo di lo preirinta : [En 1943, gespozi iras a la hemo di oldega mortanta onklulo. Li arivas a stranja vilajo ube li invitesas dejunar kun misterioza Ekleziani, qui konfesas esar celita Drudi. Ma ye la fino dil repasto la centyara onklulo havas subite nebona stando. Lu tamen rikoncieskas e, pose, lu durigas la naraco pri eventi sempre plu astoniva di ilua fora yuneso... Il mem naracas la diskreta ceremonio di lua fianco e la tristesu di lua deproto de ta nekonocata e celata loko. Ma pose il havas nekonsolacata nostalgio til ula dio kande il asistas rurala ceremonio tre anciena. Ma il havas la desfortuno, lore, grave maladeskar. Il sucesas tamen transvivar e divenas studento en granda skolo di Paris e fine frequentas homi di alta sociala klasi havanta politikala opinioni Bonapartista. Sur demando da lua fiancitino, il sucesas predicar la futuro. Plu tarde, fatigata per la longa duro dil tempo dil fanceso, il volas instigar energioze lua futura bopatro acpter lua mariajo. Ma ita esas fanatika partisano Bonapartista. Tamen il furnisas bona motivo por lua konduto. Pose, en la manjo-chambro, sequas long expliko pri temi esotera.]

Ni nule volas esar nediskreta, ed esez certa, ho mea patro, ke kande ni departabos de hike ni revelos nulo de to quon vi voluntis montrar a ni e lernigar da ni.

La oldulo regardis me intense :

-E se lo esis precize por komisar vi por misiono ke vi kunvokesis adhike ?

-Me ?

-Vi amba. Ka vu kredas ke lo esas nur por naracar a vi la historio di lua amoro ke Louis retenas vi tante longatempe apud il dum la tempo kande il preparas su por efektigar la Granda Voyajo ?

-Quon lu volas de ni ? questionis Lucienne surprizata.

-Icon, il dicos lo certe ipsa morge, pro ke, pose...

-Yes, lo esas vera, ico retroduktas ni a ta prevido di dato funesta pri qua ni parolis instanto ante nun.

-Videz, yen ol tote preciza, triumfis la olda mediko per tirar ek lua posho kayereto quan il apertis opoze a ni. To quon vi ne komprenos, Denise explikos lo a vi.

E pose, fidela a lua regulo pri tacado dum ke lu manjis, patro Mathieu donis su al konsumado di fragi forestal tegita per kremo, de qui kuzino Hermance jus depozis sur la tablo du plena saladuyi kontenante bonodorizanta frukti ed uncioniva kremo.

Sur la pagino apertita estalesis per mayuskula literi la vorti e cifri sequanta :

LOUIS = 66 FUTAIES = 132 – 20ma di aprilo 1823 – 1823 epakto XVIII t.e. :

18 + 20 + 1 = 39 – 29 = 10ma dio di la Luno.

Eniro di la Luno en la Leono signifikas : longa vivo.

Nia omna metodi pri augurado dil futuro trovesas en ca mikra kayero. Via onklo pasis preske lua tota vivo por perfektigar oli skope igar li plu kompleta, en la perspektivo efektigar la misiono quan il asignabis a su.

Me kredas ke lua deziro esas ke vi pludurigos lua laboruro per realigar l'aplikado dil metodi quin lu tante pacientamente elaboris.

-Ma ni havas nula savo pri co ; ico tote ne esas nia 'travalio' !?

-Kande vi lektabos e meditabos pri la dokumenti kontenata en ca pagini, vi komprenos la mekanismo dil Granda Horlojisto, e sucesos en savar lektar la dekreti dal Destino.

Vi povos informar via amiki ne nur koncernante lia propra existo – ico ne esas multo, e ne necesigus via prezenteso hike...

To quon ni precipue deziris, en nia Kolegio di Perrière lo esas la facto trovar en la mondo extera « korespondanto » apta utiligar nia metodi por instruktar nia samtempani, e koaktar la medii maxim desfavoroza agnoskar lia desvinko opoze al nekontebla sumo marveloza de savaji akumulita per yarcenti di tacanta meditado.

Vi anuncos tale la eventi maxim grava por evitar ke, simila a ti qui desprizis la averti donita a Francia, la Franci sukomez a nova katastrofi.

-Ma ni havas nula moyeno por agar ico, mea spozino dicis.

-Yes, vi havos ico, pro ke vi sustenos ica previdi, kelkafoye pri 'lontana' futuro, per observadi singladial qui povos kontrolesar per la eventi maxim perceptebla al okuli dil maxim inteligenta personi.

-Me tote ne vidas quala previdi ?

-La prevido pri la vetero !

Omno esas ligita. La sturmo influas a via nervi : via nervi ecitegata guvernas via konduto. Kelkafoye vorti, brutalala gesti esas la konsequantajo di co. E ta sturmo permutita a la feldo politikal, povas produktar sociala perturbi tam bone kam militi.

Omno, volontez konsiderar Io, mea filii, Omno esas en Omno ! E l'eklipso qua afektas la vivo dil nove naskinto, markizas anke la fino di existo. Ita fenomeno influas al perturbi atmosferal e sismal. La konoco koncernante mem la maxim mikra de ta fenomeni havas senlimita konsequantaji, e kande, utiligante la donataji quin vi recevos hike, vi anuncabos singladiale periodi de varmeso o de koldeso, torrentatra pluvi efektigante inundi, e grandega nombro de altra fakti singladie verifikebla e di qui la logikoza konsequantaji aparos, lore on kredos reale la valoro dil cienco druidal fidele transmisita, e sencese perfektigita en la misterio di Perrière !

Patro Jean jus aparabis en supra di la eskalero. Ni regardis ilu decensar la gradi, lentamente, pezoze, per apogar su ye la pasamano.

-Mathieu, irez do adsupre por vidar to quo eventas ibe... Louis bezonus tua

helpo por mantener su til morge vespere !

Pro ke la olda mediko hastis, sequata da desquieta Hermance, la maestro dil Sakra Studiuri, per un gesto, invitis ni sideskar.

Ekirante de lua posho bujio apene uzata, il acendis ol ye la flamo vacilanta qua brulis nun reze dil kandeliero, fixigis ol en la fuzesinta vaxo di la kandelo-stumpo preske extingonta, e, kontemplante la mikra vivo dil riacendita Fairo, il sideskis sur la loko cedita dal mediko e sospiris :

-Morge vespere, lo esos me, qua esos la maxim anciena rezidanto di Perrière !

CHAPITRO XII

Vekigita quik del auroro per la joyoza bruisego dil uceli kantanta lia prego matinal vers l'Astro dil porno, Lucienne e me askoltis, en misomnolo ica ne-akordanta bruisado a qua nula sono homal respondis eko-igante.

-Ka tu dormas ?

-No. Kad lo esus possiba kun la tumulto produktita da ta bestieti !

-Lore, bon porno, ho Tu !

-Bon porno, ho Tu...On dicis ke ico esas konjekteble la Granda dio por onklo Louis, segun la auguri.

Ka tu ne opinionas ke ico esas favoriganta ita possiblo kalkular la dati di nia vivo e tale determinar la sucedo dil Destino ?

-Kontree ! la voyo esas tale balisizita. Se ni bone intelektis la expliki da patro Mathieu, la dati de qui il cherpas auguri prefere stranja, implikas nur rare absoluta fatalajo, ma furnisas l'indiko di possiblo - di danjero o di suceso, quale la fairaji lokizita sur la voyi maral, o la signali sur la linei fervoyal avertanta pri la eventuala accidenti.

-Atencez, « krucumo danjeroza ! »

-E hodie, por onklo Louis ?

-Termino !

-Lo admirinda en ca omno esas la perfekta Sereneso per qua la precipua koncernato, quale lua proximi, konsideras la termino fatal, sen desquieteso e sen timo. Quankam li esas profundamente religiema, la pregi e cetera manifesti dil kulto ne havas granda spaco en la vivo di ca sacerdoti di oblikiata kulto !

-Fakte, lo esas remarkinda ! Me devas dicar tamen a tu ke ita formo dil vivo mistika tre plezas a me.

-Anke a me ! Ma to quon me ne ja intelektis, lo esas la motivo pro quo ica nekonocata onklulo rezolvas ke tu esas lua heredanto ?

-Esas anke Philippe, lua posnepoto - e forsan altri quin ni ne konocas !

-Fine, ni savos lo balde... Se la vivo en Perrière ne esas tre gaya, adminime on manjas bone hike ! ed on oblivious en ol la milito e lua mizeraji !

-La milito ! advere yes, ico esas justa, hike onu ne plus pensas pri ol !...

La klareso dil jorno penetris nun per radii obliqua tra la kurteni. Me konsultis mea horlojeto : ol indiquis quar kloki quaradek-e-kin minuti.

-Se ni levesus ? Ni ekirus sen facar bruiso por agar turo en la foresto. Lo esas probable delicoza dum ca tempo, propozis mea spozino qua esis volente frulevanta su.

-Me aceptis sen entuziasmo... pro ke me nulatempe esabis fervoroza adoranto dil auroro...

Esis apene 5 kloki $\frac{1}{2}$ kande, per pulsar neforte la pordo, ni esis sur la fluro.

La kato Miroux, di qua la falva pilkoloro semblis orizesar sub la suno, jacanta avan la chambro di nia onklulo, levis su e venis fricionar su an nia gambi dum, segun semblo, volar mendikar karezo , pose,

(Duro sequos)

Tradukita de libro redaktita da Paul Bouchet – Inter-Kelta Arkidruido

stacekante sur lua dopa gambi, lu gratis la pordo di lua mastro e regardis ni por ke ni apertez ita pordo.

-Esas tro frue Miroux, la avulo ne esas vekinta ! Irez dormar mea bela kato !

-Rrrouin ! dicis la katulo dum impedar ni transpasar.

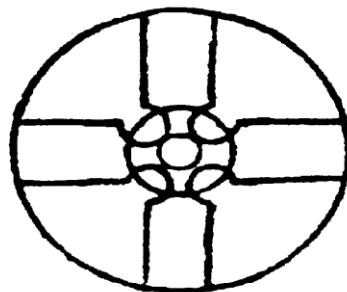
-Ho, Miroux, onu savas ke tu esas bona kateto ; ma lasez ni decensar...

-Mi...au ! insistis l'inteligenta animalo dum konsiderar ni per lua orea okuli, havante lua dextra gambo levita e retropozita sub il.

Quo esas Miroux ! Ka tu volas dicar ulo ?

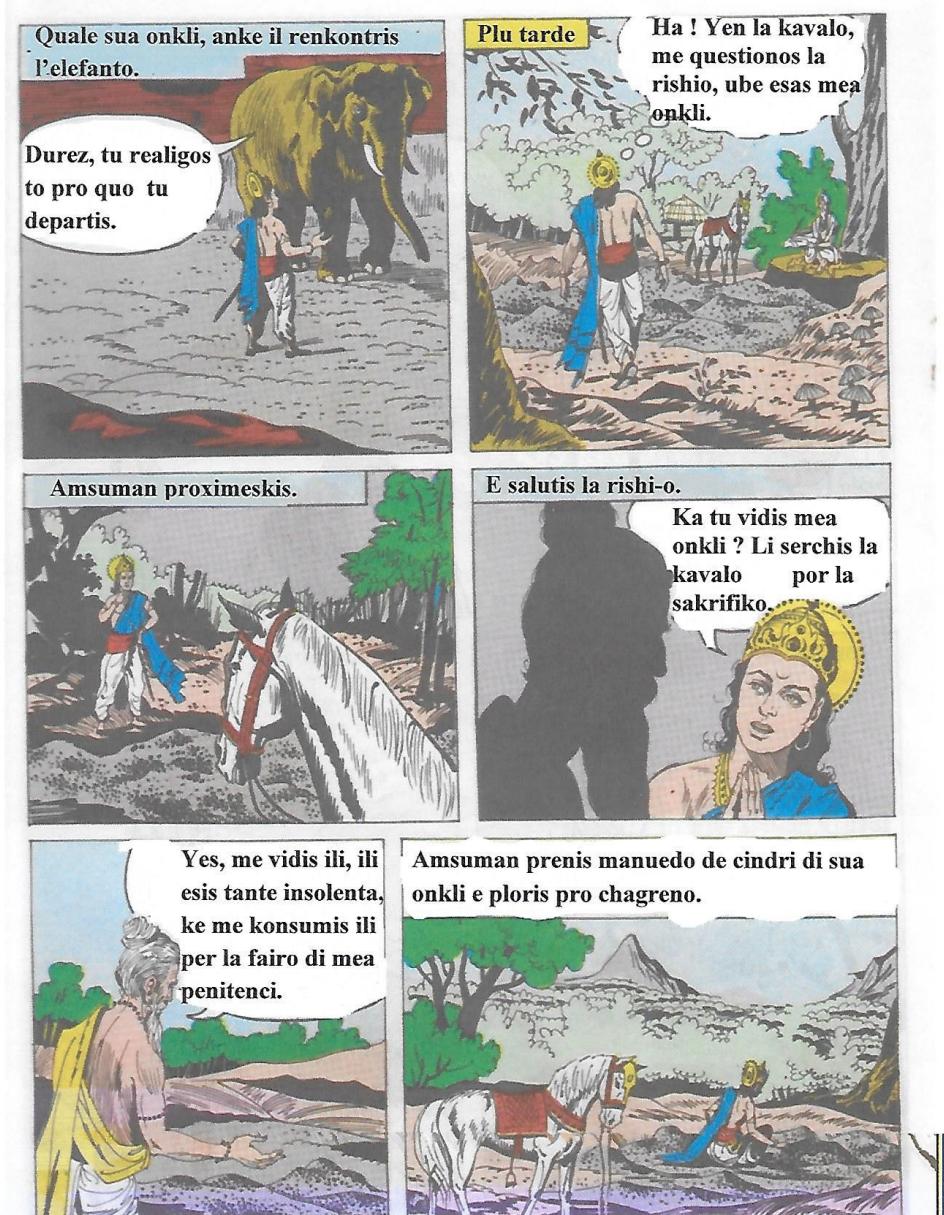
-Rrou ! durigis la kato stacante itere an la klozita pordo quan il skrachis nepaciente.

MCLXXXIV

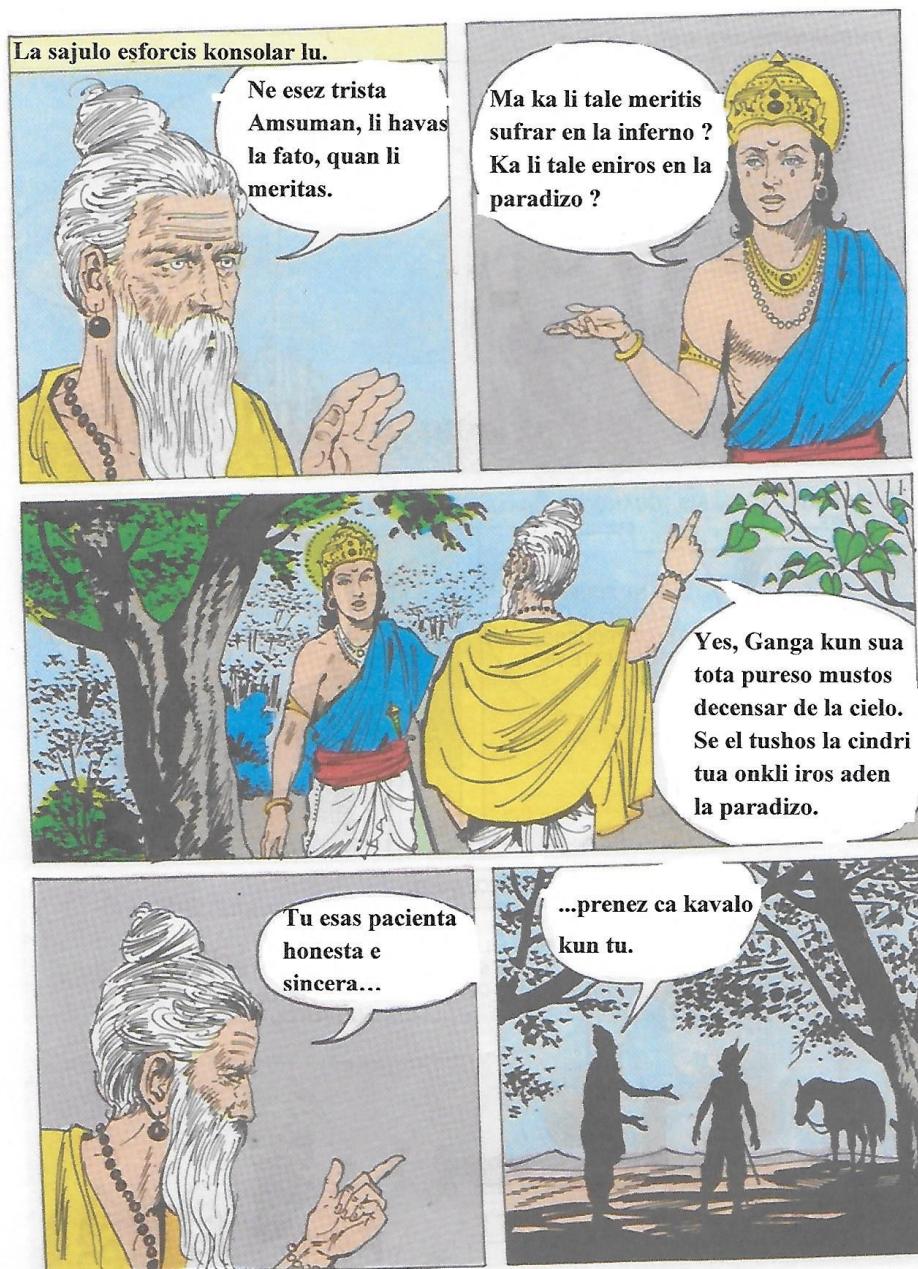

1104

GANGA 16

GANGA 17

GANGA 18

Plu tarde en la palaco, kande Ansuman dicis a Sagara, quon la sajulo naracis a lu...

Kande sagara mortis, Ansuman divenis rejo, ma...

GANGA 19

Tamen Amsuman mortis sen atingir lo, lua filiulo Dilipa krulis pro chagreno.

Dum nokti e jorni lu pensis
pri la fato di sua ancestri e
quale il povus rikomprar lua
anmi, ma...

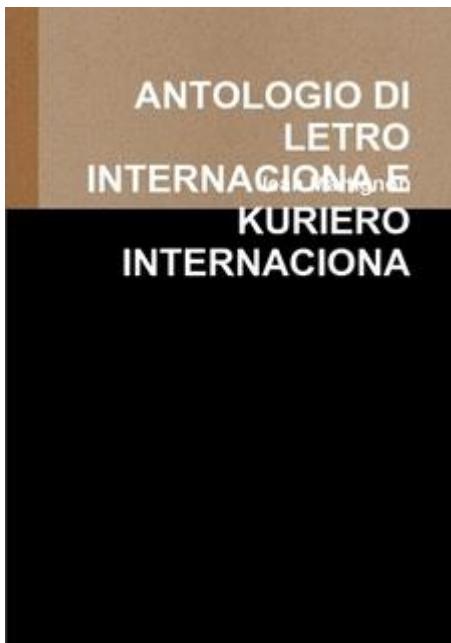
Me esas rejo de longa
tempo ma me sempre ne
sucesis venigar Ganga
adsur la Tero.

Pose kande suafoye Dilipa esis sur sua morto-lito e lasis la tasko nefinita, lua
filiulo Bhagiratha vovis koram la mortanta rejo.

Patro, me acensos
sur la trono erste
kande me
decensigabos Ganga
adsur la Tero.

EURO-
SEQUOS

Ica libro prizentas l'antologio dil revui "Letro Internaciona" e "Kuriero Internaciona". La lasta revuo remplasis l'unesma. Amba revui esas redaktita od redaktata tote en l'auxiliara linguo Ido da Jean Martignon, Francia.

BLOGI

Listo segun alfabetal ordino :

Alcione

<http://alciono.blogspot.com/>

Antonio Martinez

<http://haikuido.blogspot.com/>

Bebson Hochfeld

<http://www.ipernity.com/home/bebson>

Jean Martignon

<http://royalist-ido.blogspot.com/>

Jose Cossio

<http://www.ipernity.com/home/idosonora>

Lenadi Mucina

<http://linguoido.ning.com/profiles/blog/list?user=orgrx1gw80gmh>

Parolez Ido

<http://linguoido.ning.com/profiles/blog/list>

Thomas Schmidt

<http://www.ipernity.com/home/93650>

Tiberio Madonna

<http://ingletr.blogspot.com/>

Forsan ica listo ne esas exhaustiva e se altra Idisti redaktas blogo, li volunteez informar me pri co, por ke me publikigez la retala adreso di lia blogo.

«FACEBOOK»-I

Mea propra «facebook» esas Jean Martignon
:<http://www.facebook.com/profile.php?id=100000602493096>
Existas anke (inter altri)
Idisti
Bebson Hochfeld
Linguo Internaciona (di la Delegaciono)
Deutsche Ido-Gesellschaft
Ido-Bigoteso

REVUI e LIBRI

Altra revueti kam KURIERO INTERNACIONA esas la precipua revuo di nia movado PROGRESO e la revueto dil Germana Ido-Societo nome IDO-SALUTO.

Editerio Krayono qua publikigis ne longatempe ante nun la prestijoza interretala revuo ADAVANE ! kontenas anke komenco di libraro virtuala kun kelka Idala libri enretigita ye la sequanta adreso <www.publikaji.tk>.

Ultre lo, on povas lektar interretala edituro di KURIERO INTERNACIONA qua havas un trimestro tardeso kompare a la surpapera edituro che la suba interretala loko :

<http://sites.google.com/site/editeriokrayono/kurierointernaciona>
Esas mencioninda ke la forumo <idoespanyol> kontenas fako pri arkivi ube on povas trovar altra libri di nia literaturo en nia linguo. La ULI havas simile reto-pagino kun virtuala biblioteko. Oi povas trovesar ye la suba adreso :
<<http://www.literaturo.ido.li/>>

KONTENAO

Vorto dal redaktero.....	1
Informo prilingua.....	2
Listo de utila vorti.....	2
Ivain o la kavaliero kun leono.....	11
Alarmo-stando en Francia e milito-korespondo.....	13
Deauville ne renuncas la publika festi.....	14
Che la parko por atraktivaji Astérix, militisti surveyadas.....	16
Franca plajo dum ca terorismo- e milito-tempo.....	18
Misterioza Kelti.....	19
La charmiva gardeni di Monet en Giverny.....	21
Lituania – Sequante la traci dil migranti Vietnamiana.....	22
La tri senkanta mesi.....	24
Alphonse Daudet e lua domo dil feliceso en Draveil.....	30
Nekustumalajo – « kebab » kun sauco...revolucionera !.....	32
Tao Te King.....	33
Historio di Roma.....	34
Nia poeziala Angulo.....	36
L'Iliado da Homeros.....	37
Till Strigospegulo.....	39
AKTUALAJO – Okcitania.....	40
AKTUALAJO – Kurdia.....	42
Ukrainian urbi (da Robert Pontnau).....	44
La misterio dil oblikiata vilajeto.....	49
Ganga da Robert Pontnau.....	53
Informi diversa.....	57

